БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Буряат-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 56 (7086)
МАРТЫН 8
ВТОРНИК
1955 он

Сэн 20 мүнгэн.

Советскэ бүхы эхэнэрнүүд манай социалистическэ Эсэгэ ороной аша туһын тулада саашадаашье үнэн сэхээр ажаллажа, тэрэнэй баялигые, хүсэ шадалые арьбадхаха; мүн ажал хэхэ, эрдэмдэ һураха дуратайгаар, социалистическэ ёһоор хамтадаа ажабайлгын гуримые хүндэлдэгөөр, советскэ арадта ба тэрэнэй Эхэ орондо үнэн сэхэ байхаар залуу үетэнииие хүмүүжүүлхын тулада бүхы хүсэ шадалаа ба шадабарияа гаргаха бэзэ гэжэ батаар найдажа байһанаа Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитет элишэлэн мэдүүлнэ.

(Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэр—Мартын 8 тухай КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолһоо).

Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэр

Мүнөөдэр бүхы дэлхэйн ажалшад эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэрые тэмдэглэжэ байна. Манай орон дотор социалистическэ экономикын ба культурын улам саашадаа хүгжэжэ, арадай ажахын бүхы һалбаринууд шэнэ амжалтануудай туйлагдажа байһан оршон байдалда эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэр тэмдэглэгдэнэ. Советскэ эхэнэрнүүд бүхы оронойнгоо арадтаяа хамта түрэл Коммунистическэ партиингаа Центральна Комитедэй январска Пленумэй түүхэтэ тогтоолые халуунаар угтажэн абажа, тэрээн соо табигдаһан зорилгонуудые бодото хэрэг дээрэнь нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлхэ ажэ эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Агуухэ Октябрьска революциин ашаар сүлөөлэгдэһэн советскэ эхэнэрнүүд социалистическэ обществын бүрин эрхэтэй гэшүүд болонхой. Советскэ правительство, Коммунистическэ парти эхэнэрнүүдтэ СССР-эй Конституци соо хуули ёһоор батадхагдажа үгтэһэн эрхээ хэрэг дээрэнь бэелүүлхэ бүхы арга нүхэсэлнүүдые байгуулаа. Эхэнэрнүүдэй ба үхибүүдэй элүүр энхэ байдалые сахиха талаар манай орон дотор эгээн түрүү, үнэн зүб хуули ёһо бэелүүлэгдэжэ байна. Манай агуухэ ороной нютаг бүхэндэ нарайлалгын гэрнүүд, эхэнэрнүүдэй консультаци, хүүгэдэй сад болон яслинууд, һургуулинууд, санаторинууд, пионерскэ лагерьнууд мэтэ хүүгэдэй эмхи зургаанууд олоор байгуулагдаа. Мүн хүүгэдээ хүмүүжүүлхэ хэрэгтэнь гүрэн эхэнэрнүүдтэ ехэ туһаламжа үзүүлнэ.

Парти, правительствын халуун анхаралаар хүреэлэгдэһэн советскэ эхэнэрнүүд баатарлиг ажалаараа Эхэ ороноо алдаршуулан, социалистическэ байгуулалтын али бүхы һалбаринууд дээрэ шэн габьяатайгаар хүдэлмэрилнэ. Тэдэнэр советскэ гүрэнэйнгөө хүсэ шадалые саашадань бэхижүүлгэдэ, оронойнгоо хүндэ промышленностиие, хүдөө ажахые, наука болон культурые хүгжөөлгэдэ бүхы хүсэл шадалаа элсүүлнэ, ниитэ-политическэ ажабайдалда эдэбхитэйгээр хабаададсана. Ороной фабрика болон заводуудта, колхозууд болон совхозуудта хэдэн зуун мянган эхэнэрнүүд ажаллажа, түрүү жэшээ харуулаа. Миллион үлүүтэй эхэнэрнүүд ургажа ябаа залуу үетэниие хүмүүжүүлгэдэ, хоёр миллион үлүүтэй эхэнэрнүүд манай ороной арад зоной бэеын элүүрые хамгаалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Советскэ правительство эхэнэрнүүдэй шэн габьяата ажалые үндэрөөр сэгнэнэ. 2373 эхэнэрнүүдтэ Советскэ Союзай Геройн, Социалистическэ Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэзэргэ олгогдоо. Наукын, ухаалан зохёолой, литературын ба искусствын талаар онсо гайхамшаг хүдэлмэри, ехэтэ шэнжэлэлгэнүүд болон нээлтэнүүдые хэһэнэйнгээ түлөө 746 эхэнэрнүүд Сталинска шанда хүртэһэн, миллион үлүүтэй эхэнэрнүүд өөрынгөө габьяата ажалайнгаа түлөө СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаһан байна.

Советскэ эхэнэрнүүд гүрэнэйнгөө удамбаридэ олооро хабаадалсана. ... эхэнэрнүүд СССР-эй Верховно Соведэй депутадууд юм. Тэдэнэй тоодо манай республикын солото эхэнэрнүүд — Хориин аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Дулмажап Жамьянова, Байкало-Кударын аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой овощь ургуулгын мастер Елена Гавриловна Орлова, Республикын Элүүрые хамгаалгын министр Вера Ринчиновна Боянова, РСФСР-эй габьяата багша Ираида Александровна Панчукова гэгшэд ороло. Мүн энэ оной февралиин 27-до болоһон РСФСР-эй, БМАССР-эй Верховно Соведүүдтэ, мүн нютагай Соведүүдтэ депутадуудаар республикын түрүү олон эхэнэрнүүд һунгагдаба. РСФСР-эй Верховно Соведэй депутадаар Бургалтайн МТС-эй зоотехник Анна Никитична Овчинникова һунгагдаһан байна. РСФСР-эй габьяата артистка Н. Гендунова, РСФСР-эй габьяата врач Е. М. Никифорова, мяха-консервын комбинадай хүдэлмэришэн Костеева, Ленинэй ордено паровозо-вагонно заводой хүдэлмэрилэгшэ Сандакова, республикын түрүү хонишон Цыбенова ба хамта дээрээ 27 эхэнэр республикынгаа дээдэ орган—Верховно Соведэй депутадуудаар һунгагдаа. Мүн 1986 эхэнэрнүүд ажалшадай депутадуудай аймагай, городской, хүдөөгэй, тосхоной Соведүүдэй депутат болгогдон һунгагдаһан байна.

Манай Бурят-Монголой эхэнэрнүүд табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ, республикынгаа хүдөө ажахын гол һалбари болохо малажалые улам саашадань хүгжөөхэ, тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгые эрид дээшэлүүлхын түлөө ехэ оролдолго гаргана. Мүн олон зуун эхэнэрнүүд республикынгаа научна эмхи зургаануудта, дунда ба дээдэ һургуулинуудта, медицинскэ эмхи зургаануудта амжалтатайгаар хүдэлмэрилнэ. Үнэн сэхэ ажалайнгаа түлөө хэдэн зуун эхэнэрнүүд РСФСР-эй ба БМАССР-эй габьяата багшын, врачын ба артисткын нэрэзэргэдэ хүртэһэн, СССР-эй орденууд болон медальнуудаар шагнагдаһан байна. 10 эхэнэр—наукануудай кандидадууд болонхой.

Бүхы дэлхэйн прогрессивнэ хүн түрэлтэн эб найрамдалай түлөө, уласхоорондын түгшүүрилые һуларуулха, арсалдаата асуудалнуудые эбэй ёһоор шиидхэхэ, атомна, водородно ба хүнүүдые олоор хюдаха бүхы түрэлэй зэбсэгүүдые хорихын түлөө тэмсэнэ. Советскэ эхэнэрнүүд арадай демократиин оронуудай, Хитадай Арадай Республикын, Корейскэ Арадай-Демократическа республикын, Монгол Арадай Республикын, бүхы дэлхэйдэхи түрүү эхэнэрнүүдтэй хамта бүмбэрсэг дэлхэй дээрэ эб найрамдалай түлөө тэмсэгшэдэй манлайда ябана. Тэдэнэрэй энэ тэмсэл хадаа капиталистическэ оронуудай эхэнэрнүүдтэ жэшээ болоно, эб найрамдалай түлөө, капитализмын дарлалтаһаа сүлөөлэгдэхын түлөө тэмсэхыень тэдэниие зоригжуулна.

Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын үдэрые тэмдэглэхэ зуураа, советскэ эхэнэрнүүд Коммунистическэ партидаа, Советскэ правительстводаа үнэн сэхэ байһанаа, Эхэ оронойнгоо хүсэ шадалые бүри бэхижүүлхэ, арадай ажахые улам саашадань хүгжөөхэ хэрэгтэ хүсэ шадалаа гамнангүй ажаллаха байһанаа үшөө дахин гэршэлнэ. Нютагуудтахи партийна, советскэ, мүн профсоюзна, комсомольско организацинуудай урда эхэнэрнүүдэй улам ургажа байгаа үйлэдбэриин ба политическэ эдэбхиие бүри улам дээшэлүүлхэ, хамтын ажалда тэдэниие бүри олоор хабаадуулха зорилго табигдана. Эхэнэрнүүдэй материальна ажаһуудалые, тэдэнэй культурна ба политическэ хэмжээе улам дээшэлүүлхэ хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулагдаха шухала.

Арадай ажахые хүгжөөхэ табадахи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын, хүдөө ажахые улам саашадань хүгжөөхын, тариан ба малажалай продуктнуудые бүри ехээр үйлэдбэрилдэг болохын түлөө бүхы советскэ арадтаяа хамта эхэнэрнүүдэй шууд тэмсэхэнь лабтай.

Түрэл орон доторнай

Хабаровска хизаар. Нанайска оёдолшод уран оёлгоороо онсо шалгардаг юм. Тэдэнэр дэгэл, тэрлиг, бээлэй болон бусад хубсаһануудые оёходоо, элдэб гоёлтонуудые хэдэг юм. Нанайска районой Найхин тосхоной оёдолшо Вера Бельды уран нарин оёлгоороо суурхадаг. Тэрэ хадаа өөрынгөө мэргэжэлдэ бусадые топ дуратайгаар һургана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: (зүүн гарһаа) оёдолшод Вера Бельды, Мунаки Бельды, Таисия Заксор гэгшэд.

ТАСС-эй фотохронико.

Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын һайндэрэй хүндэлэлдэ

Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын һайндэр — мартын 8-да зорюулагдаһан баярай суглаанууд Москвада болоо.

РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат РСФСР-эй һургуулинуудай габьяата багша В. И. Шипова, «Красный Богатырь» гэжэ заводой галошно цехын ахалагша мастер Т. В. Агафонова, КПСС-эй районно комитедэй секретарь М. И. Андрианова болон бусад Русаковой нэрэмжэтэ клубта болоһон Сокольническо районой ажалшадай түлөөлэгшэдэй суглаан дээрэ үгэ хэлэхэдээ, ороной ниитэ-политическэ болон культурна ажабайдалда советскэ эхэнэрнүүдэй эдэбхитэй хабаададаг тухайнь хэлэһэн байна.

Метростройн культурын ордондо болоһон Молотовско районой ажалшадай түлөөлэгшэдэй баярай суглаанда 800 гаран хүн ерээ. «Электропровод» гэжэ заводой түрүү хүдэлмэришэн М. Ф. Гусева, СССР-эй Медицинскэ наукануудай академиин гэшүүн-корреспондент Пономарева, СССР-эй Хара металлургиин министерствын главэнергиин начальник Е. А. Джапаридзе болон бусад эндэ үгэ хэлээ. Эхэнэрнүүдэй Уласхоорондын һайндэртэ зорюулагдаһан баярай суглаанууд столицын Первомайска, Ленинскэ, Ленинградска, Дзержинскэ районуудта, тэрэшэлэн Сталинай нэрэмжэтэ автозаводто, «Серп и Молот» гэжэ заводто, мүн бусад предприятинуудта болоо.

(ТАСС).

Эхэнүүд ба үхибүүдтэ ехэ анхарал хандуулагдана

Текстильнэ, оёдолой, трикотажна, гуталай, мүн СССР-эй хүнгэн промышленностиин бусадшье предприятинуудта ажалладаг эхэнэрнүүдэй үхибүүдые хангадаг эмхи зургаануудай тоо жэл ерэхэ бүри олошорно. Һүүлэй табанжэлэй турша соо хүүгэдэй 407 садууд болон яслинууд нэмэжэ нээгдээ.

Москва, Ленинград, Ярославль, Кострома, Кинешма, Камышин, Херсон, мүн бусад городуудта 1954 ондо хүүгэдэй 150 гаран шэнэ сад болон ясли нээгдэһэн байна. Тусхай эрдэмтэй хүмүүжүүлэгшэд — багшанар, врачууд-педиатрнууд хүүгэдэй эмхи зургаануудта олошороо.

13.500 үхибүүдэй байха хүүгэдэй шэнэ садууд болон яслинууд энэ жэлдэ нээгдэхээр хараалагдана. Тэдэ садууд болон яслинууд Глуховска болон Ореховско комбинадуудта, Дедовскэ фабрикада, Ивановска областиин хэдэ хэдэн предприятинуудта, тэрэшэлэн хлопчатобумажна промышленностиин шэнэ предприятинууд дээрэ баригдахаар түсэблэгдөө.

(ТАСС).

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй шиидхэбэринүүдые тайлбарилан ойлгуулна

КАЛИНИН. (ТАСС). Калининай олон тоото партийна, советскэ хүдэлмэрилэгшэд, хүдөө ажахын мэргэжэлтэд КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй дүнгүүд тухай элидхэлнүүдые хэхын зорилгоор областиин колхозуудта гараа.

Политическэ болон научна эрдэм дэлгэрүүлхэ Бүхэсоюзна обществын областной отделени обществын районно отделенинүүдэй секретарьнуудай зүблөөе, тэрэшэлэн экономическа, малажалай, агротехническэ болон бусад секцинүүдэй заседани үнгэргэһэн байна. Лекци уншаха тематика зохёогдоо. Лекци уншалгада хүдөө ажахын түрүүшүүл хабаадуулагдаа. Краснохолмско районой «Коллективный труд» колхозой фермые даагша нүхэр Громова малай ашаг шэмые дээшэлүүлхэ тухай лекци уншана.

Областиин колхозуудта февраль һарада 200 гаран лекци уншагдаа.

Тусхай дунда һургуулинуудта һурагшадые абаха шэнэ гурим

СССР-эй дээдэ эрдэмэй министерство тусхай дунда һургуулинуудта һурагшадые абаха шэнэ гурим батална. Тэрэ гуримай ёһоор техникумүүдтэ, тусхай училищинууд болон һургуулинуудта ороходо нилээд хүнгэн болохо юм. Жэшээнь, дунда һургуулиин 8—9 класс дүүргэһэн һурагшад техникумдэ орохын тула долоон класс дүүргэһэн үнэмшэлгэ техникумдэ эльгээхэ ёһотой байгаа. Классһаа класста ороһон тухай үнэмшэлгэтэй хүн мүнөө техникумдэ орожо шадаха болоо.

Экзамен бариха предмедүүдэй тоо үсөөрөө. Дунда эрдэмтэй хүнүүд промышленностиин, барилгын, хэлхеэ-холбооной, хүдөө ажахын ба экономикын талаар мэргэжэл олгодог тусхай дунда һургуулинуудта ороходоо ород хэлээр (сочинени), математикаар (сээжээр) экзамен бариха юм. Бусад мэргэжэл олгодог техникумүүд, училищинууд болон һургуулинуудта орохо хүнүүд ород хэлээр (бэшэлгээр), СССР-эй түүхээр (сээжээр) экзамен бариха юм.

Предприятинууд болон эмхи зургаануудта хүдэлмэрилдэг хүнүүд үдэшын, мүн заочно отделенинүүдтэ өөрынгөө мэргэжэлээр абтаха юм.

Долоон класс гү, али дунда һургуулиин 10 класс дүүргээд, промышленностьда, транспортдо, хүдөө ажахыда, мүн арадай ажахын бусадшье һалбаринуудта хоёр жэлһээ бага бэшэ болзор соо хүдэлмэрилһэн хүнүүд заочно отделенинүүдтэ дээрэ дурсагдаһан условиин ёһоор абтаха эрхэтэй юм.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнда хабаадагшад оролгын экзаменуудые һайнаар тушаабал конкурсгүйгөөр абтаха болоно.

Мэдүүлгэнүүдые абалгын, оролгын экзамен барилгын болзор һунаагдаа. Тусхай дунда һургуулида орогшод августын 21-ээ 25 болотор, заочно отделенинүүдтэ орогшод сентябриин 5-һаа 15 болотор абтаха.

Н. А. Булганинтай Швециин Посол Рольф Р. Сульман уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй түрүүлэгшэ Н. А. Булганинтай Швециин СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин эрхэтэ Посол Рольф Р. Сульман мартын 5-да уулзаа.

(ТАСС).

Партиин уряагаар шэнэ газарта ажаллахаяа ошоно

Тусхай эшелонуудта һууһан олон тоото залуушуул ороной городуудай вокзалнуудһаа үдэр бүри гаража, зүүн зүгые шэглэнэ. Украинын залуушуул һайн дураараа ошогшодые олоорнь үдэшэхэнь. Киев, Одесса, Львов, Черкасс городуудай залуу патриодууд Казахстан ошоо.

Калуга, Курск, Ульяновск, Рязань, Ташкент городуудай, мүн бусадшье газар нютагуудай комсомолнууд болон залуушуул шэнэ ба боро газар ашаглаха Сибириин, Казахстанай тарянажалай совхозуудта ошоо.

Һайндураараа ошогшодой ехэнхинь трактористнууд, механигууд, комбайнернууд, слесарьнүүд юм. Тэдэнэрэй олонхинь шэнэ газарта хүдэлмэрилхөөр ошохынгоо урда тээ механизаторнуудай курса дүүргэ.

Казахстанай, Алтайн, Сибириин ажалшад шэнэ газарта хүдэлмэрилхээ ерэгшэдые халуунаар угтажа, түбхинхэдэнь туһална.

(ТАСС).

Зэргэлээ хоёр колхоздо

Хоёр колхозуудай мүрысөөнэй дүнгүүд юу харуулнаб?

Мухаршэбэрэй аймагай Булганинай ба Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозууд нёдондо ниитынгээ ажахые саашадань хүгжөөхэ талаар социалистическэ мүрысөө баталһан юм.

Һаяхан эдэ хоёр колхозуудай тоосоото-һунгуулиин суглаанууд боложо үнгэрөө. Эдэ колхозуудай үнгэрһэн жэлэй хүдэлмэриин ба мүрысөөнэй зарим дүнгүүдые хаража үзээебди.

Булганинай нэрэмжэтэ колхоздо

Октябриин сомоной «Үнэн» гэжэ ба Сутайн сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхозууд үнгэрэгшэ жэлэй июль һарада нэгэдэжэ, Булганинай нэрэмжэтэ колхоз болоһон байгаа. Үнгэрһэн жэлэй хугасаа соо тус колхозой гэшүүд малай тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар, мүн шэнэ ба боро газар элдүүрилхэ талаар зарим тэды амжалтануудые туйлаһан байна. Бүхы дээрээ мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб дүүргэгдэһэн, ашаг шэмэнь дээшэлһэн, илангаяа хонидһоо нооһо хайшалалга горьтойгоор дээшэлһэн байна. Жэшээнь, 1954 ондо колхоз хонин бүриһөө 3 килограмм үлүүтэй, харин нооһотой хонин бүриһөө дунда зэргээр 5,3 килограмм нооһо хайшалаа.

Мүн гүрэндэ малажалай продуктнуудые тушааха түсэб үлүүлэн дүүргэгдээ. Һү, мяха, нооһо, овощь тушааха түсэбүүд үлүүлэн дүүргэгдэжэ, түсэбһөө гадуур 1800 пүүд мяхан, 300 пүүд һүн гүрэндэ худалдагдаһан байгаа. Тэрэшэлэн гүрэнһөө колхозой урьһаар абаһан мүнгэн үри болзор соогоо түлэгдөө.

Парти, правительствын уряагаар Гашейн МТС-эй механизаторнуудтай хамта энэ колхозой гэшүүд үнгэрэгшэ жэлдэ 460 гектар шэнэ ба боро газар эдлүүрилжэ, тарилгынгаа талмайе нилээдгүй үргэдхэһэн, тэрэ тоодо тэжээлэй культурануудые тариха ехэхэн талмайтай болоһон байха юм.

Малажалые культурнаар эрхилхэ зорилгоор малай хэдэн шэнэ байрануудай баригдаһые, малай ашаг шэмэ дээшэлүүлхын түлөө түрүү аргануудай хэрэглэгдэдэг болоһые һайшаан тэмдэглэхэ шухала. Мүнөө малай үбэлжэлгын үедэ хурьгадые кошарно-базова аргаар, туталнуудые түлигдэдэггүй байрада эхэһээнь һалгаан түлжүүлжэ байһаниинь ехэ һайшаалтай.

Гэхэтэй хамта, юрэнхыдөө энэ колхозойхид доторойнгоо арга боломжонуудые үнгэрэгшэ жэлдэ хүсэд хэрэглэжэ шадаагүй. Тариянай ба сабшалангай ургаса муу байгаа. Дунда зэргээр гектар бүриин 3 центнер таряа, 3 центнер үбһэ хуряаһан байна. Мүн овощиин, хартаабхын муу ургаса абтаа.

Нёдондо ган гасууртай жэлэй болобошье, тарилгын ба сабшалангай газар дээрэ хэгдэхэ ёһотой агротехническэ хэмжээ-ябуулганууд эмхитэйгээр үнгэргэгдөөгүй байгаа. Энэ колхозой тарянажалай бригадынхид, тусхайлбал, 4-дэхи ба 2-дохи бригадануудай олонхи гэшүүд малаараа тэжээлэйнгээ культурануудые гэшхүүлһэн байна. Тиигэжэ нилээдгүй ехэ сабшалангай ба зелёнкын ургаса гэмтээгдээ. Жэшээнь, бригадын моришон Э. Цыренов, үхэр адуулагша Дондок Цыренов гэгшэд нилээдгүй ехэ талмайн үбһэ, солоомо малда гэшхүүлһэн байгаа.

Мал үсхэбэрилгөөр зарим тэды амжалта туйлажа, мүнгэн олзо доход урда жэлэйхидэнь орходоо 302 мянган түхэригөөр ехэ болоһон байна. Тиигэбэшье, тарянажалһаа мүнгэн олзо оруулха түсэб дүүргэгдээгүй.

Энэ колхоздо колхознигуудай ажалай журам һула гэжэ хэлэхэ хэрэгтэй. Ажал хэжэ шадаха 350 колхознигуудтай энэ артель ажал хүдэлмэреэ зүбөөр хубаарилан табяа һаа, бүри һайн амжалтануудые туйлажа шадаха һэн. Гэбэшье, колхозойнгоо ажал хүдэлмэридэ дүүрэн хүсөөрөө хабаадалсадаггүй, хойшоо татагалзаһан нүхэд эндэ олон байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ 27 колхознигууд ажалта үдэрэй минимум олоогүй. Тэдэнэй тоодо Реторова Норжима, Нанзытова Дашима, Очиров Нанзыт, Дашиева Чимитсу, Эрдынеева Найзат, Цыбанова Ханда болон бусад оролсоно.

Эндэхи бүхы колхознигууд эрхим нүхэдтөө адляар, жэшээлхэдэ, Р. Бадмаева, Ц. Дугаржапова, Г. Цыренов, Б. Гомбоев, Б. Тыхеева, Т. Рандина, Д. Нагмитов, С. Гармаев, М. Дымбрылова гэгшэд шэнгеэр тус бүридөө 900 гаран ажалта үдэр олоһон байгаа һаа, бүхы колхозооро ажалта үдэр бүриин 1 түхэриг 70 мүнгэ, 600 грамм таряа хубаахагүй, харин һураггүй ехээр хубааха һэн.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоздо

Дээрэ хэлэгдэһэн Булганинай нэрэмжэтэ колхозтой социалистическэ мүрысөө баталһан Суулгын сомоной Ворошиловай нэрэмжэтэ колхоз үнгэрэгшэ жэлдэ мүн лэ хүршэ һууһан «Комсомол» колхозтойгоо хамтарһан юм.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска, февральско-мартовска болон июньскэ Пленумүүдэй түүхэтэ тогтоолнуудаар зоригжоһон тус колхозой гэшүүд малайнгаа тоо толгойе олошоруулха, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ талаар, мүн шэнэ ба боро газар ашаглаха талаар зарим тэды амжалта туйлаа. Мал үсхэбэрилхэ гүрэнэй түсэб урда жэлнүүдэйхидэ орходоо нилээдгүй амжалтатайгаар дүүргэгдэһэн байха юм. Тиигэжэ малажалһаа 705755 түхэригэй мүнгэн олзо оруулагдаһан байна.

Зүгөөр, эндэ малай тоо толгой нилээдгүй олон байбашье, тэдэнэй ашаг шэмэ үгэлгэнь бага зандаа. Һү ехээр һаахын, нооһо ехээр хайшалхын түлөө тэмсэл энэ колхоздо һулаар ябуулагдана. Эндэхид малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхэ арга боломжотой. Энэ колхоз сабшалангай эрхим газартай, малай үһалуури һайнтай юм. Теэд үнгэрэгшэ жэлдэ һаамхай үнеэн бүриһөө оройдоо 460 литр һү һааһан, хонидһоо бага нооһо хайшалһан байна. Тиигэжэ һү, нооһо тушааха түсэбүүд дүүргэгдээгүй үлэшөө.

Тэрэшэлэн эндэ жэлһээ жэлдэ тарянай ба овощиин тон бага ургаса абтана. 1954 ондо түсэбэй ёһоор гектар бүриин 12 центнер таряа хуряахын орондо миил 3 центнер хуряагдаа. Юуб гэхэдэ, тарянай, овощиин ургасын хойноһоо харууһалга мүртэйгөөр хэгдээгүй байгаа. Эдэ бүхы дутагдалнууд дээрэһээ тус колхоз тарянажалһаа миил 72884 түхэриг, тэрэ тоодо 21 гектар овощьһоо 11063 түхэригэй олзо оруулһан байна.

Тус колхозой гэшүүд ажалай журам һулаар сахина. 396 колхознигуудай олониинь малажалай ба тарянажалай хүдэлмэридэ хубаарилан табигдаад, колхозой зарим һалбаринуудта хайхарамжагүйгөөр хандаха ябадал али олон үзэгдэлэг байна. Жэшээнь, энэ колхозой тарянажалай хоёр бригаданууд нёдондо аяар ноябрь үнгэртэр полинууд дээрэһээ 200 гаран гектарай зелёнко хуряагаагүй, малда гэшхүүлжэ байһан байгаа. Иимэрхүү жэшээнүүд олон.

Мүн колхозой культурна ажаһуудал тухай тэмдэглэхэ шухала. Юуб гэхэдэ, артельнүүд эмхидхэгдэһээр 20 гаран жэл болобошье, энэ колхоз мүнөө хүрэтэр өөһэдтөө клубгүй байһаар. 1940 ондо баригдажа эхилһэн клуб мүнөө хүрэтэр дүүргэгдээгүй аад, үмхиржэ унаха болоо.

Энэ колхоздо культурно-ажаһуудалай барилгануудые олоор бодхооха арга боломжо бии. Теэд колхозой правлениин ба колхознигуудай зүгһөө энэ хэрэгтэ ёһотой анхарал хандуулагдадаггүй.

* * *

Эдэ хоёр колхозуудай хүдэлмэриин дүнгүүдые хаража үзэхэдэ Булганинай нэрэмжэтэ колхозойхид мүрысөөндэ илаһан байна. Гэбэшье, эдэ колхозууд мал үсхэбэрилхэ, ашаг шэмыень дээшэлүүлхэ арга боломжонуудаа мууса хэрэглэнэ. Партиин ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолой эрилтын ёһоор эдэ колхозууд малайнгаа ашаг шэмые дээшэлүүлхын тула тусгаар хэмжээ абаха уялгатай.

Б. Дымбрылов, манай корреспондент.

ПАРТИЙНА АЖАБАЙДАЛ

Малажалые хүгжөөхын түлөө манай парторганизаци юу хэнэб?

Прибайкальска аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой малажал хэдэн жэлэй туршада колхозой ажахын гээгдэнги hалбари байhан юм. Илангаяа тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгэнь тон бага байгаа.

Тиин КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй түүхэтэ тогтоолой гарамсаар манай колхознигууд малажалаа эрид хүгжөөхэ тушаа бодото хэмжээ-ябуулгануудые хараалаад, тэрэнээ дүүргэжэ эхилээ hэн. Үнгэрэгшэ жэлдэ партийна организаци малажалай фермэ, гүүртэ, отарануудые даагшадаар бэлэдхэл hайнтай коммунистнууд М. А. Артемьев, В. Д. Ярославский, партбюрогой гэшүүд Ф. С. Усольцев, П. К. Немеров болон бусадые эльгээhэн юм. Мүн hаалишад, хонишодоор дүй дүршэл ехэтэй колхознигуудые томилоо hэмди. Тиихэдэ манай коммунистнууд болон эдэбхитэд малажалай шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг, тэрэнэй ашаг шэмэ үгэлгыень дээшэлүүлхын түлөө өөhэдынгөө hанамжануудые оруулдаг, партийна организациин хүдэлмэридэхи дутуу дундануудые саг соонь элирүүлдэг байна.

Малажалые хүгжөөхэ талаар 1954 ондо нилээд амжалта туйлагдабашье бүхы хараалагдаhан хэмжээ-ябуулганууд гүйсэдөөр дүүргэгдээдүй. Үнеэдэй харууhалгые hайжаруулаагүй дээрэhээ hү hааха түсэбөө колхоз дүүргээгүй.

Байгша оной январь hарада партийнабэшэ эдэбхитэдэй хабаадалгатайгаар партийна суглаа үнгэргэжэ, малажалай харууhалгые hайжаруулха ба үнеэдэй hү үгэлгые дээшэлүүлхэ тухай асуудал зүбшэн хэлсээд, тобшо тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалhан байгаабди. Удаань суглаагаар хараалагдаhан хэмжээ-ябуулгануудаа бэелүүлхын түлөө колхозой бүхы малшадтай коммунистнууд, агитаторнууд хөөрэлдөө хэжэ, партийна суглаагаар баталан абтаhан шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтые хинан шалгадаг ба дутуу дунданууда усадхаха хэрэгтэнь туhаламжа үзүүлдэг байна.

Жэшээлбэл, Ключнёво тосхондохи малай фермын дэргэдэ тугалнуудай байха шэнэ ясли богонихон болзор соо барижа ашаглалгада оруулhан, кормушкануудые заhажа табиhан, мүн малай эдихэ тэжээлые дэбтээхэ, залуу малые бүлеэн уhаар уhалха гэхэ мэтын хүдэлмэринүүдые эмхидхэhэн байнабди.

Коммунист Николай Батышевые партийна организаци колхозой центртэхи hүнэй-товарна фермэ дээрэ хүдэлмэрилхөөр эльгээhэн байна. Тэрэнэй хүтэлбэри доро тус фермын малшад тэжээл буйлуулдаг механизмуудые хүдэлмэрилдэг болгоhон байха юм. Энээнэй ашаар, hаамхай үнеэд үдэртөө 12—14 килограмм хүрэтэр шэмэтэ тэжээл эдидэг болоо hэн. Иигэжэ үнеэдэй хойноhоо харууhалгыень hайжаруулhанай ашаар, нёдондо жэлэй декабрь hаратай сасуулбал январь hарада үнеэн бүриhөө хоёр дахин ехэ hүн hаагдаhан байна.

Энэ жэлдэ малшадай байха байрын гэрнүүд фермэ бүхэндэ hэльбэн заhагдаhан гү, али шэнээр баригдажа дүүргэгдэhэн байха юм. Мүн тэндэ ханын газетэ, «Дайшалхы хуудаhан» саг үргэлжэ гаргагдадаг, шэнэ газетэ, журналнууд таhалгаряагүй асарагдажа байдаг юм. Энээнhээ гадна, партийна организаци малшадай дунда социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлхэ хэрэгтэ hаналаа ехээр табина. Мүнөө фермэ бүхэн хоорондоо социалистическэ мүрысөөнэй уялгануудые абанхай. Энэ мүрысөөнэй дүнгүүд үйлэдбэриин зүблөөн дээрэ зүбшэн хэлсэгдэдэг. Тэрэшэлэн мүрысөөндэ түрүүшүүлэй амжалтанууд тухай ханын газетэдэ бэшэгдэдэг, агитаторнууд тэдэнэй дүй дүршэлые хөөрэлдөөндөө хэрэглэдэг байха юм. ВЛКСМ-эй гэшүүн зоотехник Мария Гулина, хүдөөгэй клубые даагша Сергей Усольцев болон бусад малшадта зорюулhан элидхэл, хөөрэлдөөнүүдые таhалгаряагүй үнгэргэжэ байдаг.

КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолые манай малшад үнэн зүрхэнhөө hайшаагаад, hаамхай үнеэн бүриhөө 1000 литрhээ бага бэшэ hү hааха гэhэн уялгануудые абаhан байна. hаалишад нүхэд У. Ф. Родионова, Е. Ф. Кирикова гэгшэд 1200—1300 литр hү hааха гэhэн дээшэлүүлэгдэhэн уялгануудые абаа.

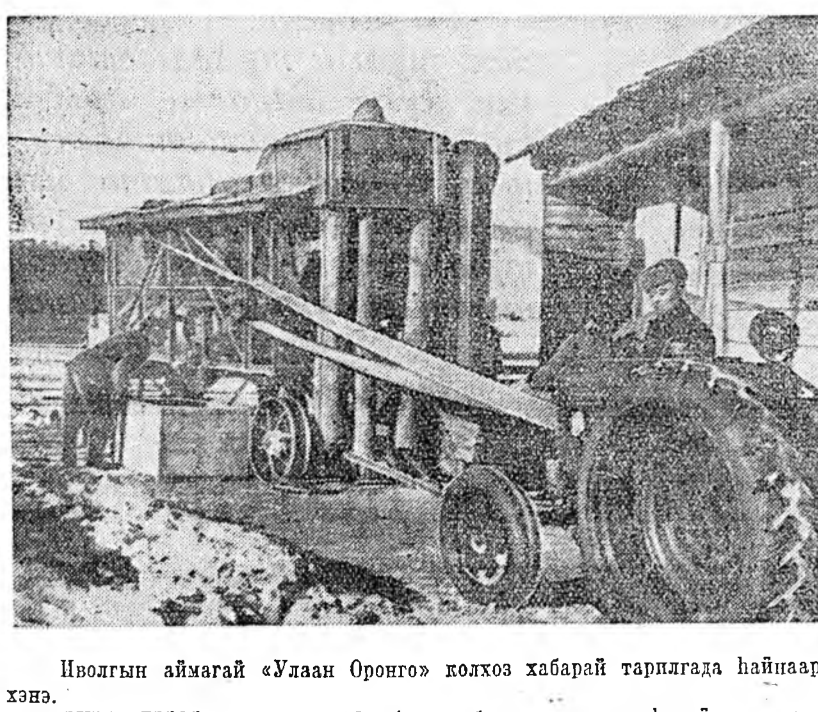
Г. Ильин, Сталинай нэрэмжэтэ колхозой парторганизациин секретарь.

Түүхэтэ шиидхэбэринүүдые шудална

Бурмонкоопсоюзай партийна организациин политэкономиин кружогойхид КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоол, СССР-эй Верховно Совэдэй хоёрдохи сессиин шиидхэбэринүүдые шудалан үзэжэ эхилээ.

Энэ темээр партбюрогой гэшүүн нүхэр Нелюбин хөөрэлдөө хэнэ. Шагнагшад тэрэниие ехэ анхаралтайгаар дууладаг ба конспект табидаг байна. Илангаяа нүхэр Некрасов, Кокорин, Сырянова гэгшэд түүхэтэ шиидхэбэринүүдые hайнаар шудална.

Д. Колмаков.

Иволгын аймагай «Улаан Оронго» колхоз хабарай тарилгада hайнаар бэлэдхэнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тарянажалай 1-дэхи бригадынхид үрэhэнэйнгөө таряа сэбэрлэжэ байна. С. Доржиевэй фото.

Колхозой правлениhээ туhаламжа хэрэгтэй

Сэлэнгын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой суута луговод Петр Нефодьевич Ефимов жэл бүри үбhэ ногооной hайн ургаса хуряадаг. Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ талаар тэрэ ехэ хүдэлмэри хэнэ. 1954 ондо П. Н. Ефимовэй хүтэлбэрилдэг звеногойхид 223 гектар уhалагдадаггүй газарhаа га бүриин 22 центнер, 168 гектар уhалагдадаг газарай га бүриhөө 27 центнер, рекордно 6 гектарhаа хамта 600 центнер үбhэ хуряагаа. Иимэ амжалта туйлаhанайнгаа түлөө нүхэр Ефимов 1955 ондо хүдөө ажахын Бүхэсоюзна выставкэдэ хабаадалсаха, ногооной үндэр ургаса яажа ургуулдаг дүй дүршэлөө тэндэ хөөрэжэ үгэхэ байна.

Нүхэр Ефимов дүй дүршэл тухайгаа иигэжэ хэлэнэ: «Сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хүдэлмэри бүхэли жэл соо үбэл, зунгүй ябуулагдаха ёhотой. Тиимэhээ манай колхоздо тэжээл бэлэдхэлэй бригада болон луговодуудай звенонууд бүхэли жэл соо үргэлжэ хүдэлмэрилдэг юм. Бидэнэр сабшалангай газарта мүльhэ хүргэхэ талаар ехэ хүдэлмэри намартаа үбэлдөө хэнэбди. Урдань гансал Ягодинка голой мүльhэ хүргэдэг hаа, үнгэрэгшэ намар Аршанка горхоной hаба сэбэрлээд, хоёр горхондо мүльhэ хүргэжэ, сабшалангай газарнуудта шииг нойто ехээр тогтооhон байнабди. Хэдэн шэнэ хаалтанууд баригдажа, сабшалангай газар руу уhа табилгые ехэ, бага болгохо хүдэлмэри хүнгэн болоо. Энэ жэлдэ 40000 кубометр мүльhэ хүргэхэ түсэбтэй байhан hаа, 20000 кубометрынь хүргөөд байнабди.

Хара нуурhаа эхи абадаг горхон урдань хабарай сагта үерлэжэ, сабшалангай, бэлшээриин hайн газар уhанда абтадаг байhан юм. Тэрэ горхониие ондоо тээшэнь урдуулжа, уhаарнь колхознигуудай огородуудые уhалдаг болообди. Иигэжэ уhанда абтадаг сабшалангай, бэлшээриин ехэхэн газарые хатаажа шадаhан байнабди. Гадна олон тоото булагуудай уhа хаажа, 9 гектар хуурай газар уhалха аргатай болообди».

Звеногой хүсөөр 4 гектар газар бургааhанhаа сэбэрлэгдээ, 35 кубометр барилгын модон шэрэгдээ, 20 центнер шубуунай аргал бэлэдхэгдээ. МТС-эй хүсөөр 8 километр шэнэ hубаг канава татагдаа.

Ерэхэ зун нугануудhаа hайн ургаса хуряаха зорилготойбди. Теэд колхозой правлени болон партийна организаци сабшалангай ургаса дээшэлүүлхэ хэрэгтэ хүсэд анхаралаа табинагүй. Юуб гэхэдэ, нуганuудтаа 5000 тэргэ наг шэбхэ адхаха түсэбтэй аад, колхозой хүтэлбэрилэгшэд Минаев ба Сычевой ажалаа муугаар эмхидхэhэн дээрэhээ мүнөө хүрэтэр оройдооол 500 тэргэ адхагдаа. Сабшалан дээрэ мүн гүүртэ, отарануудай малшад наг шэбхэ гаргажа адхаха даалгабаритай юм. Теэд тэдэнэй хүдэлмэри шалгагданагүй, шанга эрилтэ хэгдэнэгүй. Энэ асуудал үбэлэй эхилhээр Правлениин суглаанда нэгэшье дахин зүбшэн хэлсэгдээгүй. Зарим гүүртэ, отаранууд наг шэбхэ шэрэнэшьегүй, шэрээшье hаа, эндэ тэндэ адхана. Сабшалан hайжаруулха хүдэлмэридэ залуушуул элсүүлэгдэнэгүй.

Колхозой правлени, партийна эхин организаци нүхэр Ефимовэй эршэмтэй ажалые дэмжэхэ, тэрээндэ туhалха, мүн сабшалан hайжаруулха хүдэлмэриие бодотоор хүтэлбэрилхэ уялгатай.

А. Агильдин, партиин Сэлэнгын айкомой Сэлэнгын МТС-эй зонын инструктор.

ССР Союзай ба Болгариин Арадай Республикын хоорондо агаарай саг үргэлжын зам харилсаа байгуулха тухай Советско-Болгарска Хэлсээнэй баталагдаhан тухай коммюнике

Советскэ ба болгарска правительственна делегацинуудай хоорондо хани халуун ба бэе бэеэ ойлголсолгын оршон байдалда хэлсээнүүд хэгдээ. Тэрэнэй эсэстэ СССР-эй ба Болгариин Арадай Республикын хоорондо сат үргэлжын агаарай зам харилсаа байгуулха тухай Хэлсээн ССР Союзай Правительствын ба Болгариин Арадай Республикын Правительствын хоорондо мартын 5-да Москвада баталагдаа.

Энэ Хэлсээнэй ёhoop, хоёр ороной хоорондо пассажирнуудые, тэдэнэй юумые, ашаанууд болон почтые шэрэхын тулада Москва — Софи гэhэн агаарай замаар ниидэхэ эрхэ советскэ ба болгарска гражданска молёдуудта олгогдоhон байна.

ССР Союзай Правительс[...] даалгабаряар СССР-эй Мини[...] нүүдэй Соведэй дэргэдэхи агаа[...] гражданска флодой Главна упр[...] лениин Начальник С. Ф. Жаво[...] ков, Болгариин Арадай Республ[...] Правительствын даалгабаряар Т[...] спортын министрын Орлогшо Л[...] Теолов хэлсээндэ гар табяа.

Хэлсээндэ гар табилгын үедэ Б[...] гариин Арадай Республика[...] СССР-тэ байдаг Онсо ба Бүрин[...] хэтэ Посол К. Т. Луканов байлс[...]

(ТАСС)

Советско-Албанска худалдаа наймаанай харилсаанууд тушаа

ССР Союзай ба Албаниин Арадай Республикын хоорондо 1955 ондо эд бараа андалдан абалсаха тухай хэлсээн энэ оной мартын 4-дэ Москвада баталагдаа.

Энэ Хэлсээнэй ёhoop Советскэ Союз хадаа шэниисэ, үнгэтэ металлнуудые болон прокат, химикадууд болон будагуудые, медикаментнүүдые, автомашинануудые, тэрэнэй запасной частьнуудые, Албаниин арадай ажахыда хэрэгтэй бусад товарнуудые Албанида худалдаха[...] лоо.

Албани хадаа урда мэтэ тамхи[...] нер, мёд, битум болон бусад то[...] нуудые Советскэ Союзда худалд[...] байна.

Советскэ талаhаа Гадаадын [...] далдаа наймаанай министрын [...] логшо П. Н. Кумыкин, Албанска[...] лаhaa — Худалдаа наймаанай [...] нистр К. Нгеля Хэлсээндэ гар та[...]

Жэжэ асуудалнууд гээшэ аал?

Шилсаана хадын орой дээрэhээ ажаглан харахада, эүүлжээ баруулжаа утаар нэмжыhэн Хэжэнгэ тосхон байха. Урданай хуушан hандархай Хэжэнгэ бэшэ... Мүнөө сагай шэнжэ түхэлтэй, шэнэ гэр байрануудтай аймагай центр болонхой. Тосхоной хойто добо дээрэ баригдаhан шэнэ гэрнүүд тобойлдоно. Аймагай центрын зүүн талаар түбхинэнхэй Хэжэнгын МТС баhал ехэхэн барилга хэнэ. Шэнэ МТМ, үйлэдбэриин мастерскойнууд баригдаа. Сомоной сельпогой магазин шэнэ гэртэ оробо. Аймагай больницын, поликлиникын ута сагаан гэр баригдажа дүүргэгдэбэ.

Гэхэтэй хамта, ажалшадай культурно-ажаhуудалай талаар эндэ горьтойхон дутагдалнууд бии. Ажалшадай культурна эрилтэнүүдые дүүрэнээр хангаха хэрэг эндэ тоогдоногүй. Энээниие аймагай зарим хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд «жэжэ-жожо юумэн» гээшэ гэжэ тоолодог зангаараа. Жэшээлхэдэ, шэнэ гэр байрануудай баригдажа, үйлсэ гудамжануудай бии болобошье, нэрлэгдэhэн, номерлогдоhон үйлсэ гэжэ аймагай центртэ мүнөө хүрэтэр үгы юм. Үйлсэнүүдые номерлон нэрэ үгэхэ хэрэг тиимэшье хүндэ хүшэр хүдэлмэри бэшэ юм. Теэд хэншье энээниие хэрэглэнэгүй. Тосхондо hуугаа ямар нэгэн айл гү, али хүниие бэдэржэ олохонь бэрхэтэй [...] даг. Гэрэйнгээ адресаар газетэ, ж[...] нал, бэшэг абаха огто аргагүй. Т[...] мэhээ хэдэн хоног соо газетэ, [...] шэг абангүй байдаг ушар али [...] үзэгдэдэг.

Энээнhээ гадна, аймагай ц[...] электричествээр хүсэд хангагдаа[...] байhаар. МТС-эй электростанци[...] тосхоной зарим гэрнүүдтэ лини[...] тагдаагүй дээрэhээ олохон айл[...] электричествогүй hуужа байха [...] Мүн тэрэшэлэн мүнөө хүрэтэр а[...] гай центртэ уhа абаха ниитын х[...] гууд гэжэ байхагүй. Үбэлшье, [...] шье ажалшад тосхоной дундуур [...] дажа байдаг горхонhоо уhа аб[...] байха юм. Тиихэдэ, тосхоноо сэ[...] лигээр шэмэглэн гоёохо, модо т[...] ха талаар ямаршье хэмжээн а[...] нагүй.

Голой урда бэедэ стадион [...] бии юм. Тэндэншье модод тари[...] даггүй. Стадионой талмайе хүре[...] жэ хааhан хашаан эбдэршэн[...] миил хони ямаад орожо, гар[...] байдаг.

Хэжэнгын аймгүйсэдком, пар[...] айком аймагайнгаа центрые ку[...] турна болбосон түхэлтэй бол[...] ажалшадай ажаhуудалай эрилтэ[...] дые дүүрэнээр хангаха талаар [...] хэмжээнүүдые абаха бэзэ гэжэ [...] леэгдэнэ.

Ш. Бодие[...]

ПОЭДЭЙ АЛДАР НЭРЭ

(Бавасан Абидуевай наhа бараhаар 15-жэлэй ойдо)

Манай республикын элитэ уранзохёолшодой нэгэн, поэт-коммунист Бавасан Доржиевич Абидуевай наhа бараhанhаа хойшо 15 жэл гүйсэбэ.

«Тэхэ бабанын түүхэ», «Шаалай Шаанай хоёр» гэхэ мэтын онтохонуудые уншаагүй, «Сонхоор малайhан hара», «Номгон далай дошхорбо» гэхэ шэнги шүлэгүүдые дуулаагүй, «ВКП(б)-гэй түүхэ. Хуряангы курс», «Ленинизмын асуудалнууд» гэхэ зэргын номуудые шудалаагүй хүнүүд манай республика соо хомор олдохо байха. Эдэмнай булта Бавасан Абидуевай найруулhан, оршуулhан зохёолнууд гээшэ.

Иимэ ехэ дэлисэтэйгээр, тэды шэнээн бэлигтэйгээр уранзохёолшын замые эхилhэн хүмнай дан эртэ, шадабари бэлигэйнгээ hалбаралгын эгээл түлэг дунда манhаа холодон ябашаhан юм. Поэт, оршуулгашан, публицист, фольклорист—Абидуевай творческо ажал-ябуулгань иимэнүүд шэглэлтэй байна. Бавасан Доржиевич Абидуев олон жэлдэ журналистаар, Гүрэнэй номой хэблэлэй редактораар хүдэлhэн юм. Редактор Абидуевтай дайралдаhан зохёолшод, сугтаа хүдэлhэн журналистнууд тэрээнэй хэр зэргын үндэр культуратай, ямар даруу зантай хүн байhаниие hайса мэдэхэ.

Бавасан Доржиевич Абидуев 1909 ондо Иволгын аймагай Оронгын сомоной Янгаажан гэжэ нютагта түрэhэн юм. Тэрээнэй гэртэхиниинь гэжэ шадалаар тулюуршаг малша бурядууд байгаа. Бавасан Абидуев бага наhанhаа үлэдэхэ даарахые үзэhэн, хүниие шарайшалжа ябахада ямар бэ гэжэ ойлгоhон хүн байгаа. Найма наhатайдаа нютагайгаа эхин hургуулида ороhон аад, тэрэнээ дүүргэхэ жэлынь эсэгэнь гээгдэжэ, бишыхан Бавасан hургуулияа хаяха баатай болоо hэн. Тэрэ гэhэн сагhаа хойшо энэ хүбүүхэн багынгаа наадые хаяжа, хүдэлмэриин хүсые амасажа эхилhэн байгаа.

Бавасан Доржиевич Абидуев hургуули эрдэмээр багашье hаа, ном гэхэдэ улигтай шуналтай байhанайнгаа ашаар болбосоролой талаар нилээд дээгэшэгүүр хэмжээндэ хүрэжэ шадаhан юм.

1925 ондо тэрэ Ленинскэ комсомолой гэшүүн болоо hэн. 1928 онhoo хойшо «Бурят-Монголой үнэн» газетын корреспондентээр хүдэлжэ, бэшэдэг хүн болоо hэн.

Бавасан Абидуев шүлэг hайнаар бэшэдэг поэт байгаа. Тэрэнэй бэшэhэн «Номгон далай дошхороо», «Сонхоор малайhан hара», «Жаргаланта арадай жабхаланта хүсэн» гэхэ мэтын шүлэгүүдые бидэнэр, залуу үе, үшөө партын саана hуухадаа хадуужа абаhаар мартагшагүйбди.

Абидуевай шүлэг бэшэдэг маягынь ходорхой хүнгэхэн юм, тиимэhээ шүлэгүүдынь торьдоhогүй ульгамаар уншагдадаг. Хүнэй сэдьхэл хүдэлгэжэ, тэрээнэй уянгалдаг утаhануудые оложо сохихо гээшэ лирическэ поэзиин эрмэлзэлгэ болоно. Түрэл нютаг яахадаа хүнэй зүрхэндэ дүтөөр hанагдадаг бэ гэжэ нарин нягтаар ажаглан, сэдьхэлээ гүйлгэдэг байhан дээрэhээнь тэрээнэй бэшэhэн юрын лэ байгаали тухай мүрнүүдые уншахада зүрхэн уяраад, өөрынгөө наhанай уярма үенүүдые hанаандаа оруулан, ухаан бодолоо урбуулжа үзэхөөр болодог. Иигэжэл поэзи гээшэмнай хүнэй зүрхэндэ хүрэхэ тушаалаа дүүргэдэг ха юм даа.

Номхон нойрсоо хадаяа,
Нэлэнхы сайгаа талаяа
Манажа, хаража хоноhон
Малагар hара hаруулхан.

Эдээхэн мүрнүүд cooho hүниин байдал тон элихэнээр hанаанда хадуугдана. «Номхон нойрсоо хада», «нэлэнхы сайгаа тала» гэжэ юрэл хөөрэhэн шэнги аад, харуухаар согсолhон эдэл үгэнүүд hарын сагаанда hүниин байдалые ажаглажа үзэhэн хүнэй hанаанда тиимэ hүнинүүдтэ сэдьхэлээ долгисуулhан мэдэрэл бодолнуудыень дахин түрүүлээдхинэ. Тиимэhээ хүнэй сэдьхэлые дайраад абана бшуу. Энэ мэтээр лирическэ поэзиин арга зэбсэгүүдые хурсадхан, Бавасан Абидуев аятай дулаахануud шүлэгүүдые олоор бэшэhэн юм.

Эхэ орон, амжалта габьянууд тухайгаа шүлэглэхэдөө Бавасан Абидуев хүнэй сэдьхэлдэ hүр жабхалан, омогорхол баяр түрүүлэн, поэзиин уг зорилгые бэелүүлдэг байна. «Жаргаланта арадай жабхаланта хүсэн», «20 жэлэй баяр», «hүртэ хүсэн» гэхэ мэтын шүлэгүүдынь энээн тухай гэршэлнэ.

«Номгон далай дошхорбо» гэhэн шүлэгынь уласхоорондын байдалда зорюулжа, шүлэглэмэл публицистикэ мэтээр бэшэгдэhэн зохёол юм. Поэдэй бэшэhэн поэтическэ публицистикэ шэнги шүлэгүүдыень уншахадаа тэдэнэй автор болбосорол бэлэдхэлэй талаар нилээдгүй хурдан болоhон, hүбэлгэн хурса ухаатай, хүхюун омог, оюун бэлиг түгэлдэр хүн байгаа гэжэ хэнэйшье hаа ойлгомоор байна.

Бавасан Абидуев политикын орёо асуудалнуудые хүнгэхэнөөр шүлэглөөд, элирүүлэн гаргажархидаг—иимэ нэгэ өөрын онсо бэлигтэй поэт байгаа.

Абидуевай шүлэгүүдэй доторой байгуулбари мэргээр оложо тааруулhан гуримтай аад, үгэнүүдынь эб эбээрээ урдан гараhан шэнги байдаг. Тэрэ толгой холболгые ехээр сахидаг поэт байгаа, теэд шүлэглэлгэнь гансахан толгой холболгын хүсөөр шүлэг гуримаа олоно гэхэдэ дутуу болохо. Үгэ ба үенүүдэй тоое тааруулан, шүлэглэлгын нэгэ жэгдэ урадхал туйладаг хуули ёhон манай поэзидэ бии гээшэ ааб даа. Энэ журамые Абидуевай ехэ наряар сахидаг дээрэhээ тэрээнэй шүлэглэмэл мүрэй зосоохишье үгэнүүд hаа удхынгаа оносоор ба уралан хурсадхажа хэлэхэ талаараа аргагүй мэргэнээр тэмдэглэхэ юумэеэ оложо тудаhан байдаг. Мүрэй hүүлэй рифмын тааралгые Абидуев сахидаггүй шахуу, салбуу маягаар бэшэдэг зантай байhан юм.

Тэрэ «салбуу» маягаар бэшэhэн шүлэгүүдэйнь байгуулбариие нюдөөрөө бэдэрэнгүй, харин шэхээрээ hэргылэн шагнахада жэгтэй хүнгэхэнөөр гаражал байдаг аад лэ гайхалтай. Тэрэнэй найруулдаг дүрэ маягай «нюусые» элирүүлхэ гээ hаа бэлэн рецептнүүдые абаад, тэдээндээ тааруулхын аргагүй: салбуу маягынь хэзээшье хадуурхаяа hанаха. Абидуев шүлэг найруулхадаа нэн түрүүн хэрэглэhэн үгэнүүдни онсо уранаар хэлэhэн удхаяа оножо бууна гү гэжэ хараад, hүүлээрнь тэрэмни үгүүлбэриин талаар шэхэндэ таарама гү гэжэ шалгаад, саашань заабол hүүлыень тааруулхые оролдодоггүй байhан гэжэ hанахаар. Энэ бүдүүлиг «шэнжэлэл» хэзээшье тэрээнэй шүлэгүүдэй байгуулбариин хуулинуудые тайлбарилжа шадахагүй юм ааб даа. Юрэдөөл, Абидуевай шүлэгүүд ямар бэ даа нэгэ онсо илгаатай, өөрын абидуевска ёhоной хуулитай байhаниинь дамжаггүй. Энэ асуудалые ёhотойгоор шэнжэлэн үзэхэ зорилго манай литература тухай наукын урда байна гээшэ.

Абидуевай «Самолёт» гэжэ поэмые манай литературын эгээл бэлигтэй зохёолнуудай тоодо оруулхада өөрэгүй. Энэ зохёол мунхаг ламын мухардалгые харуулангаа арад зондо шэнэ байдалай ямар жаргал олгоhон тухайнь омгорхон дуулажа, уншагшадай сэдьхэл баясуулха гэhэн лэ hэдэлгэтэйгээр найруулагдаhан гэжэ hанамаар байна. Зүгөөр Абидуев шэнги омог солбон, оюун бэлиг ехэтэй поэт энэ hэдэлгээ бэелүүлэн гэхэдээ, мэдэрэлынь зосооhоо булгилан дэлбэ гаража, мухардаhан ламые ябууд дундаа дайражархёод, социалистическэ замаар манай хүгжэлтын түргэн урадхалтай ниилэжэ, уран үгөөр тэрэ хүгжэлтые удхалан ухаалдиха гээд ябашана. hүүлэй hүүлдэ тэрэ поэмэнь манай хүгжэлтын дэлисые гүнзэгыгөөр харуулhан удхатай, холые шэртэжэ, тэндэ хүрэхээ тэшэ ядан хүлеэhэн омог мэдэрэлэй охиие баттаажа ядан баярхаhан шэнжэтэй зохёол болошоо. Ухаанайнь харбаса мүн лэ самолёдто адляар ниидэhэн шэнги поэт дээгүүр элин, манай байдалые харан шэртэн, баясан омгорхон ябаhан мэтээр hанагдана. «Самолёт» гэжэ поэмэ дэлисэ ехэтэй, холые зориhон, оюун мэдэрэлые багтааhан зохёол мүн.

Бавасан Абидуев үхибүүдтэ зорюулжа, хэдэн үльгэрнүүдые найруулан бэшэhэн юм. Өөрынгөө геройнуудые өөгшөөhэн шэнги хүнгэхэнөөр hэгшэн hагад бэшэhэн эдэ зохёолнуудынь бага зоной ойлгомжо мэдэрэлдэ жэгтэй таарамаханаар ангуудай байдалда үйлыень шэлжүүлэн хөөрэhэн түхэлтэй юм. Теэд амитан бүхэнэй образ соо хүнэй абари зангые согсолон, hургаал болохоор зохёогдоhон байдаг. «Мяха эдижэ болохогүй» гэжэ номнодог аад, өөрөө шабинараа хорооходожо байдаг Муура багша, hайрхуу зантай тэхэ бабана, барга тэнэг баабгай, аймхай бэгзэгэр туулай гэхэ шэнги амитадай абари зангые хүнэй байдалда hөөргэнь шэлжүүлэн, hургаал болгохоор—иимэ удхатайгаар бэшэгдэhэн байна.

«Шаалай Шаанай хоёр» гэhэн онтохониие үхибүүдтэ зорюулжа, тэдэниие хүмүүжүүлхэ зорилготойгоор бэшэhэн аад, хүмүүжэлэй хэрэгтэ таарахагүй зохёол болгожорхёо гэхэ мэтын абяанууд манай шүүмжэлэлдэ гарадаг. Жэшээлхэдэ, «Бурят-монгол литература» гэhэн дунда hургуулиин 8—10 класуудта үзэхэ учебник соо тиигэжэ «тайлбарилhан» байдаг. Абидуевай ямаршье зорилготойгоор бэшэhые бү мэдэе даа, зүгөөр заабол үхибүүд Шаалайе hажаалдажа hураха hэн гэжэ «тобшолол» хэхэдэмнай хүүгэдhээ үлүү гэнэн түлюураар ухаалдиhан шүүмжэлэл болоно шэнги. Абидуев Шаалайн уймар тэнэгые дэншье элеэр, юрын хэмжээнэй ухаатайл хүүгэдэй зосоо оромоор, элирүүлжэ харуулhан ха юм. Юумэнэй онсо илгаа, зосоохи хуулиень эли гаргахын тула зарим газар[...] зорюута үнгэргэн hагад хурса[...] хада алдуу болохогүй гэhэн ёho[...] тературада, искусствода бии ха[...] Ородой агууехэ сатирнгууд — Н[...] Гоголь, М. Е. Салтыков-Щедри[...] хэ зэргын зохёолшод — энэ [...] үргэнөөр хэрэглэн, зохёолнууд [...] гоо шүүмжэлhэн юумэнэйнгээ [...] болотор тиигээд лэ «хайрадаг» [...] гаа ха юм! Сатирын ти[...] аргануудаар «дабhалан» хү[...] хажа байгаад, мунхаг тэн[...] Абидуев поэдэй наадалан [...] хэдэ, тэрэниие альган дээрэ[...] тэ болгон, шогложо хаяхадань [...] дэндэ ямар хорон болохо ба[...] гээшэб? Али бидэ тиимэл hаа [...] тулюур Шаалайел hажаалдажа[...] рэнhээл «hайхан» жэшээ абаха [...] жээнэй зон гээшэ гүбди? Манай[...] га ябахада hурагша залуушуу[...] онтохониие зохидшоон унш[...] Шаалайе hажаалдахаhаа байта[...] ямаршье hаа тэнэг мунхаг лэ [...] далые Шаалайтай жэшэн шогло[...] «шаалайлиг» гэhэн эшэгүүритэ[...] үгэдэг лэ агша hэн. Инхэдээ эн[...] тохоной нүлөөн доро тэнэг Шаа[...] «hургаалда» ороно гээшэ аал? [...] даа! Энэ хадаа бүдүүлигээр [...] дүүрhэн ябадал мүн.

«Шаалай Шаанай хоёр» гэжэ [...] тохон барга «амгалан» сагые, [...] хаг тэнэг зониие хоротой хүр[...] шоглоhон сатирическэ зохёол м[...]

Өөрөө бэшэхэhээ гадна, Бава[...] Абидуев ородhoo бурят хэлэндэ[...] шуулгын хэрэгтэ ехэ эдэбхитэй[...] хабаадалсадаг байгаа. Нико[...] Островскиин «Булад яажа [...] туужааб?», «Шуурган дундуур [...] рөөшэд» гэжэ номуудые тэрэ [...] шуулhан юм.

Бавасан Абидуевай зохёол[...] бэшэhэн авторайнгаа коммунисти[...] скэ сурталаар нэбтэрэнги, со[...] листическэ орондоо хизааргүй [...] тай, манай партиин ябуулдаг хэ[...] тэ үнэн сэхээр бэеэ үгэнги ба[...] гэршэлнэ. Ажабайдалтай эртэ [...] хасаhан оюун бэлигтэй омог [...] поэдэйнгээ арюун нэрые б[...] монгол арад мартахагүй.

Н. ОЧИРО[...]

Жаргалта советскэ эхэнэрнүүдтэ алдар соло!

★ ★

Манай эхэнэрнүүдэй уран гараар:

Паровоз хэгдэнэ

Клава Щепина мүнөөдэр ехэ мартай. Юуб гэхэдэ, цехын партийн ба профсоюзна организацинууд мүнөөдэр социалистическэ мүрысөөнэй дүнгүүдые гаргаха зуураа, мүнөөндэ Клавын түрүүлжэ ябаһые тэмдэглэбэ.

—Саашадаа бүри ехэ амжалта туйлахыешни хүсэнэб,—гэжэ инструментальна цехын солото токарь Поздеев хэлэнэ.

— Борис Захарович, би танда ехэ баясхалан хүргэнэб. Минии амжалта танай аша туһаар туйлагдаа,—гэжэ Клава харюусаба.

Нүхэр Поздеев Клавые 4 жэлэй туршада тээ токариин мэргэжэлдэ һургаһан юм. Мүнөө Клава 6-дахи разрядтай болонхой. Өөрынгөө эрдэм мэргэжэлые саашадань дээшэлүүлнэ. Заводто ажаллахаяа оромсоороо нүхэр Щепина үдэшын техникумдэ һуралсажа эхилээ һэн. Мүнөө техникумэй 4-дэхи курсада һуража байна.

—Үшөө нэгэ жэлһээ техник-технолог мэргэжэлтэй болохомни,—гэжэ Клава баяртайгаар хөөрэнэ.

—Манай Клава ажалдаашье, һургуулидаашье түрүү ябадаг,—гэжэ ПВЗ-гэй инструментальна цехын хүдэлмэришэн бүхэн хэлсэдэг.

Клава Щепина оролдолгын хүсөөр олоной дунда иимэ хүндэтэй, түрүү хүдэлмэришэн болоо.

М. Власьев.

Шэл хайлуулагдана

Амһараараа дүлэ соробхижо байһан пеэшэнгэй хажуугаар үндэр бэетэй, гуша гарамгай наһатай эхэнэр шамдуухан гэшхэлжэ ошоод, хүдэлмэришэдтэ заабари үгэнэ:

—Пеэшэнгэй температурые дээшэлүүлэгты, шэлэй хайлахань удаажа байна,—гэнэ.

Энэ хадаа механизированна шэлэй заводой машинно-ванна цехын мастер, БМАССР-эй Верховно Соведэй депутат Анна Фэоктистовна Голощапова гээшэ.

Мастер Голощаповагай хүтэлбэрилдэг бригада һүүлэй үедэ заводой соо ходо түрүү зэргэдэ ябана. Энэ бригада нэгэ халаан соо 5063 квадратна метр шэл гаргахын оронд 5500-һаа дээшэ гаргадаг юм.

—Энээнээ бидэнэр үшөөл багашаанабди. Тиимэһээ продукци үйлэдбэрилгэеэ улам дээшэлүүлхын тулада шэнэ аргануудые бэдэрнэбди. Арадай ажахыда мүнөө сонхын шэл ехээр хэрэглэгдэжэ байна бшуу,—гэжэ нүхэр Голощапова бодомжотойгоор хөөрэнэ.

Мастер Голощаповагай үшөө нэгэ эрхим шэнжэ шанарынь юуб гэхэдэ, шэнэ, түрүү арга методуудые зоримгойгоор дэмжэн абажа, ажалдаа нэбтэрүүлхые оролдодог. Мүнөө энэ новаторай хүтэлбэрилдэг халаанайхид квартальна түсэбөө болзорһоонь урид дүүргэхын гүлөө шангаар тэмсэжэ байна.

Б. Алексеев.

Гутал, хубсаһа оёгдоно

Кяхтадахи гуталай фабрика тус городой түрүү предприятинуудай нэгэн юм. Энэ фабрика продукци үйлэдбэрилхэ гүрэнэй түсэбые бүхы ассортиментээрнь жэл бүхэндэ дүүргэдэг байна.

Гутал оёгшод энэ жэлдэ илангаяа урмасэ ехэтэйгээр ажаллана. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын түлөө социалистическэ мүрысөө дэлгэрүүлһэнэй ашаар тэдэнэр февраль һарынгаа даалгабарие уридшалан дүүргэбэ. Март һарын эхинһээ хойшо оёгшодой дунда нормоёо дүүргэдэггүй хүн байгаагүй. Городской Соведэй депутат, фабрикын эрхим оёгшо нүхэр Молонова, эсхэгшэд Арсентьев, Быстрова болон бусад өөһэдынгөө табанжэлэй түсэбые үнин дүүргэнхэй, мүнөө эрхим шанартай гутал оёжо, бусадта жэшээ харуулна.

Фабрикын коллективтэ һаяхан суглаан боложо, түрүүшын квартал соо продукци үйлэдбэрилхэ түсэбэй дүүргэлтын дүнгүүдые гуталшад хаража үзөө. Эндэ үгэ хэлэһэн нүхэд Сутемьев, Цыпылова болон бусад предприятиингаа табанжэлэй даалгабарита түсэбые болзорһоонь урид—декабриин 1-дэ дүүргэе гэһэн дурадхал оруулба. Тэрэниие бусад хүдэлмэришэд нэгэн дуугаар һайшааһан байна.

А. Сурмач.

Амтатай эдеэ хоол шанагдана

Сэлэнгэ мүрэн мүльһөөр хушаатай. Үшөө хоёр һара болоходо навигаци эхилжэ, ашаа шэрэһэн пароходууд энэ мүрэнние үгсэншье, уруудашье тамарха байна.

Уһан замай Байкало-Селенгинскэ техническэ участогай хүдэлмэришэд энэ зунай навигацида бэлэдхэнэ. Уһан замай гүйхэн болоһон газарнуудые малтадаг машинануудые заһабарилга һайнаар ябуулагдана. Эдэ заһабарилга дээрэ хэдэн арбан хүнүүд ажаллажа, бэлэдхэлэй хүдэлмэрие дууһаха дүтэлүүлээ.

«Манай Татьяна Ивановна амтатайхан эдеэ хоолоор бидэнээ хангадаа» гэжэ техническэ участогай хүдэлмэришэд хөөрэлдэдэг. Татьяна Ивановна Сенокосова уһанзамшадай поваорор 25 жэлдэ хүдэлмэрилжэ байна. Мүнөө тэрэ 56 наһатай болобошье, хүдэлмэрилһөөр. Нёдондо жэлдэ нүхэр Сенокосова уһан замда олон жэлдэ хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө Ажалай Улаан Тугай орденоор шагнагдаа һэн.

Эхэнэрнүүдэй уласхоорондын һайндэрэй урда тээ Татьяна Ивановна Уһан замай министерствын хүндэлэлэй грамотада хүртэбэ. Уһанзамшад нүхэр Сенокосовае үндэр наһатай новатор гэжэ нэрлэдэг. Хүдэлмэришэдэй столоводо һайн шанартай эдеэ хоол хэзээдэшье тэрэ бэлэн байлгадаг.

Д. Балданов.

★

Ц.-Ж. ЖИМБИЕВ

Э Х Э

Убэлэй һүнинүүдтэ унтангүй хоножо,
Үлгытэй хүбүүгээ үргөөлш һайханаар,
Үлэһэн һүеэ угжахаяа орхижо,
Уудаг һэнш өөрөө харахан сайханаа.

Нарайхан бүүбэйшни наранай гарахые
Натагар һэеы дээрэ мүлхижэ угтана.
Нюдэндөөл тороһон юумэеэ бултыень
Нааданхай гэхэжэ нааршаан харана.

Эгээн түрүүн ээдэлдэнхэй амаар
«Эжымни» гэжэ нэрлээл шамаяа.
Эбэр дээрэһээш энгэн найгаһаар
Эхилжэ үүдэн хүрэхэдэнь балсааш.

Хонидоо бүхэли үдэртөө адуулжа,
Харанхы үдэшэ эсэшоод бусахаш.
Хүбүүгээ эрхэлүүлжэ, хооллуулжа,
унтуулжа,
Хубсаһа хунарынь хадхаха, халахаш.

Олохон аюулһаа — үбшэ хабшанһаа
Үри бэеэ абарааш — мэдэнэм.
Унтарха залирхагүй дүлэн-дуранһааш
Үесэн дулаасан ургаабди бидэнэр.

Эжымни, мартаагүйш тэрээхэн
үдэрые
Эрхэхэн хүбүүншни эрэ хүн болобо:
Эрдэм бэлигые — эмниг хүлэгые
Эмээллэхые хүсэн һургуулида ошобо...

Түрэһэн үргэһэн эжымни, шамхандаа
Тоолошогүй, сэгнэшэгүй ехэ үритэйб.
Түбшэн хүгшөөдөө, түрэл нютагтаа
Туһа ашыень харюулха хүсэлтэйб.

Үнөөхил ябадаг замаараа һөөргөө
Урматай бусахадам шиимни гансаараа
Уршалаатайхан духаяа өөдэнь үргөөд,
Угтан ерэхэш урихан зангаараа.

АР. БИЛЮТАЕВ.

Хүдөө гараһан комсомолка басаганда

Конторһоо гаража, колхоздо
Комсомолой путёвкоор мордобош.
Хүдөөгэй хонишодой зэргэдэ
Хододоо баяртай жагсабаш!

Загастай, Жаргаланта нютагууд
Залуухан таанарые хүлеэнэл.
Гүндын үрэжэлтэ таланууд
Городһоо ерэхые уряалнал!

Колхозой үргэн полидо
Кукуруза таридаг болоорой,
Холын отарын культбазада
Хонгёохон дуугаа дуулаарай.

Баргажанай баян голнууд
Баялигаа дүүрэнээр дэлгэнэл.
Хүдөөгэй залуу нүхэдүүд
Хүлеэжэ таанарые угтанал.

Нарибтар нооһотой хонидоо
Нютаг голдоо олошоруулхаш.
Хамта ябаһан нүхэдөөрөө
Хамаг бэрхэшээлые дабахаш.

Эрдэм, шадабаряа дээшэлүүлжэ,
Эрхим һаалишан гэгдээрэй.
Амараг гансатайгаа уулзажа,
Айл болоо жаргаарай.

Загастай, Жаргаланта нютагууд
Залуухан таанарые хүлеэнэл.
Гүндын үрэжэлтэ таланууд
Городһоо ерэхые уряалнал!

★ ★ ★

Хүгшэн эжын баяр

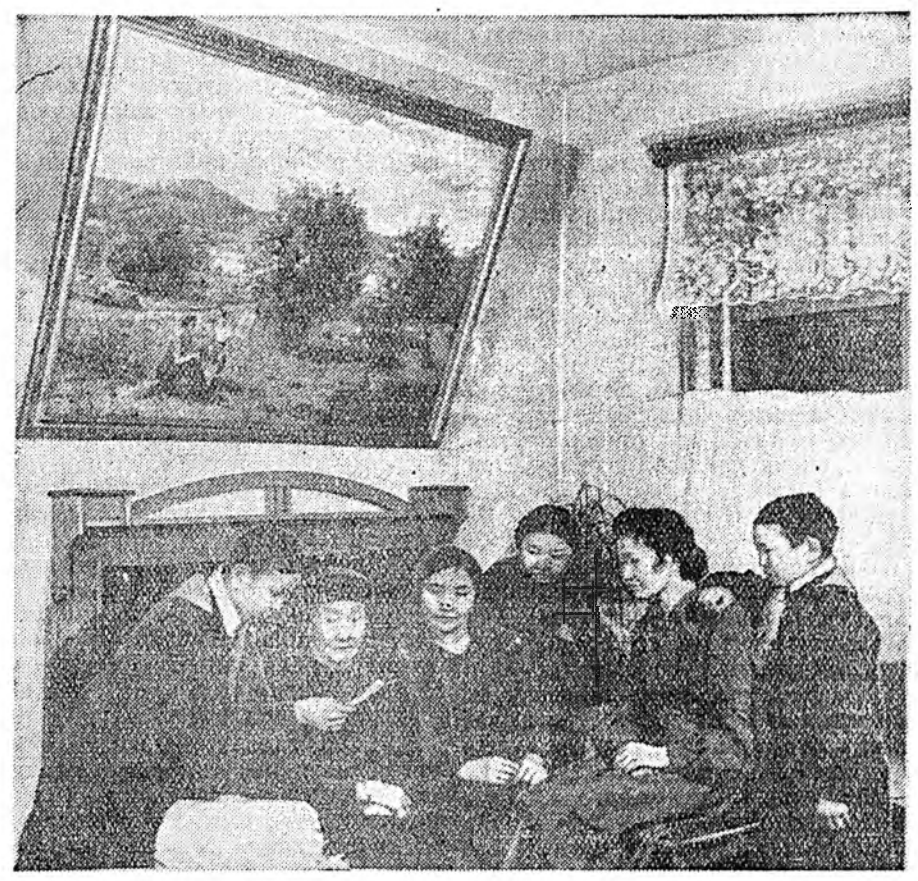
1952 ондо үбгэнэйнгөө наһа барахада Евгения Васильевна табан үхибүүдтэй үлэшөө бэлэй. Тэрэ үедэ Нинеля. Клим гэжэ ехэ басаган хүбүүн хоёрынь дээдэ һургуулида һуража, нүгөө дүүнэрынь үшөөл заахануud, эхин һургуулида ябажа байгаа һэн.

Ямар нэгэн капиталистическэ гүрэндэ ажаһуудаг олон үхибүүдтэй бүлэ иигэжэ үншэрөө һаа, ехэ хэсүү хүндэ байдалда орохо байгаа.

Харин манай социалистическэ гүрэн дотор үншэн бүлэнэртэ, олон үхибүүдтэй эхэнүүдтэ тон ехэ анхарал хандуулагдадаг, саг үргэлжын тэдхэмжэ үгтэжэ байдаг. Тиимэһээ уранзурааша Аржиковтанай ехэ бүлэ ямаршье ядарал үзэнгүй, һайнаар ажаһууна.

Мүнөө тэдэнэй ехэ хүбүүн Климентий Иркутска медицинскэ институтдай 4-дэхи курсада һайнаар һуража байна. Клим гүрэнэй тэдхэмжэ—стипенди абадаг туладаа ядамаргүй һайн һуралсалаа үргэлжэлүүлнэ. Хоёр жэлһээ Клим дээдэ эрдэмтэй мэргэжэлтэ болоо, ажалшадай элүүрые хамгаалха хүндэтэ уялгаяа дүүргэжэ эхилхэ юм.

Эгэшэ басаган—Нинелиин зам бүришье һонирхолтой. Нинеля мүнөө Улан-Удын пединститудай 4-дэхи курсада заочноор һуралсана. «Баранһаа эгэшэ туладаа гэр бүлэеэ тэдхэлсэхэ ёһотойб» гэжэ Нинеля шиидээд, уранзурагай үйлэдбэриин мастерскойдо уранзураашаар хүдэлмэрилжэ эхилбэ. Энэ басаган ажал һуралсал хоёроо тэгшэ һайнаар ябуулжа шадана. Ниитын хүдэлмэридэ тэрэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг туладаа мастерскойн комсомольско эхин организацинин секретаряар һунгагданхай.

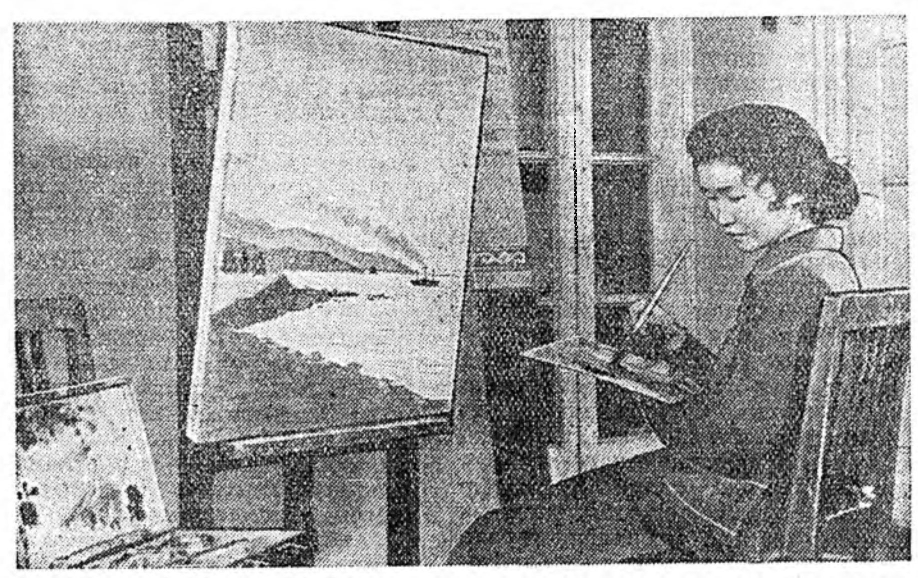

—Ехэ басаганаймни салин хүлэһэ, гүрэнһөө бидэнэй абадаг пенси манай бүлэдэ бардам хүрэнэ,—гэжэ Евгения Васильевна омогтойгоор хөөрэнэ.

Мүнөө Нинелиин дүүнэр Маня, Андрюша, Толя гэгшэд барандаа Улан-Удын № 4 дунда һургуулида һуража байна.

—Үхибүүдээ эрдэмдэ һургажа, Эхэ орондоо туһатай хүнүүд болгон хүмүүжүүлхэ хэрэгтэмни туһаламжа үзүүлжэ байһандань, мүнөөдэр—эхэнэрнүүдэй уласхоорондын һайндэртэй дашарамдуулан, парти, правительстводаа хизааргүй ехэ баясхалан хүргэнэб. Бидэнэр, советскэ эхэнэрнүүд иимэ ехэ зол жаргал эдлэнэбди,—гэжэ нүхэр Тармаханова үнэн зүрхэнһөө мэдүүлнэ.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Евгения Васильевнагай бүлэ Климентиһээ ерэһэн бэшэг уншажа байнад. 2. Климентий занятида һууна. 3. Нинеля хүдэлмэрилжэ байна.

Текстнь **Е. Ринчиновагай**, фотонь **А. Мантаевай.**

БАСАГАД

Улан-Удын сэмбын фабрикын аппаратно-ээрэлгын цех соо ороходоо Любовь Дмитриевна Буршинагай бригадын дүрбэн залуухан басагадтай танилсахат. Эдэ басагадай — Анна Осипова, Валентина Налабардина, Зина Фахрулина, Зоя Полиницынагай машинануудайнгаа хоорондо сүлөөгүй хүдэлмэрилжэ байһыень харахат. Тэдэнэр олон жэлдэ хамта ажаллажа, ехэ эбтэй, бэс бэедээ дуратай, нүхэрэй ёһоор туһаламжадаг хани басагад болонхой.

— Люба, харал даа! Ямар ушарһаа энэ ээрсэгтэ нооһон байд гээд бусайдажа, таһарна гээшэб? — гэжэ Анна Осипова Люба бригадирһаа дүтэлжэ ерэхэдэ асууна. Бригадир тэрэ ээрсэгыень машинын ябадал дунда шалгажа үзөөд: «патронынь элэһэн байна, шамдуухан онгорһоо һуулгагты» — гэжэ заабари үгэбэ. Анна бригадирайнгаа заабарие тэрэ доронь дүүргэбэ. Хэды минута болоод, тэрэ ээрсэгынь бүхы хүсөөрөө эрьелдэбэ. Ээрэгдэжэ байгаа нооһон бусайдаха, таһархаяа болинхой. Машинань часай механизм мэтээр хүдэлнэ. Анна бригадиртаа сэдьхэлээ хананa. «Иимэ бригадиртай ажаллахадашье урматай даа» гэжэ досоогоо шэбшэн болоно.

Люба нүгөөдэ машинын хажууда ерэбэ. Эндэ баһал өөртэнь адли залуу, илдам сагаан шарайтай, улаан хасартаа мэнгэтэй Валентина Налабардина ажалладаг юм. Эсүүндэнь комсомолой значек зүүһэн байна.

— Зай, ээрсэгүүдшни хэр зэргэ эрьелдэнэб?—гээд бригадирай асуухада тэрэнь:

— һайн, һайн,—гэбэ.

— һуралсалшни хэр ябанаб?

—Дүрбэ-табаһаа доошо сэгнэлтэ абанагүйб,—гээд Валентина дорюунаар дуугарна. Валентина Налабардина үдэрынь ажаллаад, үдэшэндөө 9-дэхи класста һуралсадаг юм. Хүдэлмэри һуралсал хоёроо зүбөөр зохилдуулжа, «ажал дээрээ алдартай, һургуулидаа һураг суутай» басаган болонхой,

— 10-дахи класс дүүргээд, текстильнэ институдта ошохоб. Табан жэлэй үнгэрһэй хойно түрэл фабрикадаа инженер болоод ерэхэб — гэжэ Валя омогтой хүхюунээр хөөрэнэ.

— Ээрэгдэхэ нооһоншни барагдашаба, шэнэ ээрсэг табииш,—гээд бригадир Люба саашална. — Машинаяа байлгахадаа тоһодоорой.

Ута гэгшын машинануудай олон мянган ээрсэгүүдэй нэгэ доро эрьелдэхэ хүүен дуулдана. Манай республикын алдарта хонишодой гүрэндөө тушааһан «сагаан алтан»—хониной нооһон оньһото машинаар ээрэгдэн утаһан болоно. Тэрэнь, хэдэн зуун мянган метр сэмбэ, нооһон хүнжэл, пальтогой сэмбэ болон бусад эд бараан боложо гарана.

Уданшьегүй Люба нооһо ээрэгшэ Зинаида Фахрулинагай хажууда ерэбэ. Зина машинаяа зогсоонхой, шамдуу түргэнөөр шэнэ ээрсэгүүдые табижа байна. Люба хажуудань ерэжэ хамһалсаха зуураа, Зинын гэртэхи ажаһуудал тухай асууна.

— Бишнихан басаганшни хэр ехэ болооб?

— Хүн боложол байна, нэгэтэй болонхой. Хүлдэ орожо байна.

— Юу хэлэнэш, нээрээ гү? Үхибүүн ехэ болоходоо удахагүйл даа...

— Энэ үглөөгүүр яслидань абаашхаяа байхадамни түрүүшынхеэ хүндэ барюулангүй хоёр алхажархёо.

—Тиигээ бү, золтойш даа!

— Теэд ши золгүйб гэжэ гү? Ши депутат болонхойш, фабрика соо шамай мэдэхэгүй хүн үгы. Шинии ажалай алдар гансашье манай республика дотор мэдээжэ бэшэл, министерство, бүхы оромнай мэдэнэл! Хадам... хадамай хүбүүн олдоно ааб даа. Хүн золоо олохо, хүлэг эзэсэ олохо юм..., — гэжэ байжа хөөрэлдэн Зинаида Люба хоёр баяртай хүхюунээр энеэлдэжэ, ээрсэгүүдээ һэлгэбэ.

Халаан соогоо бригадынгаа хүдэлмэриин түлөө бүрин харюусаха Любовь Дмитриевна Буршина нэгэ машинаһаа нүгөө машинада ошожо, техническэ шалгалта хэнэ, бригадынгаа гэшүүдтэ туһална, тэдэнэртэеэ үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэнэ. Бригадын гэшүүн бүхэн техническэ минимум шудална. Тиимэһээ өөһэдынгөө уялгые бэрхээр дүүргэдэг юм. Люба өөрөө ээрэлгын машинын байгууламжа ба технологическа процессүүдые һайн мэдэдэг.

— Голодоһо гаргалгатай тэмсэхэ гээшэ шухала хэрэг. Голодоһон хадаа машинын муугаар хүдэлмэрилһэнһөө, тэрэниие һайн мэдэхэгүй байһанһаа тохёолдодог юм, машинаяа һайн мэдэхэ хэрэгтэй, энээниие манай ниитэ хэрэг эринэ бшуу, — гэжэ Люба бодомжотойгоор хөөрэнэ.

Ажалай үдэр түлэг дундаа ябажа байба. Залуу басагад баяртай хүхюунээр ажаллана. Хүн бүхэн шадаал һаа һайн шанартай ээрэдэһэ гаргахые оролдоно. Бригадир Люба Зоя Полиницынагай машинын ээрсэгһээ нооһо абаад, цехын начальник, залуу инженер Мария Завгородняя гэгшын хажууда ерэнэ.

— Мария Федосеевна, энэ нооһоной шанарые ямар гэжэ бодоноб?

— һайн даа, республикымнай хонишод маанартаа яһала һайн нооһо эльгээнэ. Энэ шинии бригадын ээрэһэн нооһон гү? Һайнаар лэ ээрэгдээ байна.

— Һайн, утанууд ноoһые ээрэхэдэшье зохид байна. Партиин ЦК-гэй тогтоол уншажа байнаб. Тэрээн соо манай республика дотор хони, илангаяа нарин, нарибтар нооһотой хони олоор үсхэбэрилхэ гэжэ хэлэгдэнэ. Хоёр гурбан жэлһээ манай фабрикада үшөөл һайн шанартай нооһон ерэхэ байха. Манай хүдөө ажахы, манай хонишод шадаал һаа ехэ нооһо, эрхим шанартай нооһо үгэг лэ! Бидэнэр—фабрикынхид тэрэ нооһоорнь элдэб янзын эрхим сэмбэ, бүдүүдые нэхэн Эхэ орондоо үгэжэ, советскэ хүнүүдые гоёор хубсалуулжа шадахабди, — гэжэ Люба бата найдамтайгаар хэлэнэ.

— Зүб даа, зүб хэлэнэш. Нооһон хадаа «сагаан алтан» гэжэ бидэнэр дэмы хэлсэдэггүйбди. Һаяхан би газетэ соо уншаа һэм. Советскэ эрдэмтэ М. Ф. Иванов шэнэ, асканийска үүлтэрэй хони бии болгоо. Тиимэ үүлтэрэй хонин жэл соо пүүд хахад нооһо үгэдэг юм ха. Тэрэ нооһые манай фабрика ээрээд, нэхэбэлынь 6 костюм оёхо бүд гараха байна бшуу.

Энэ хоёр залуу басагадай — нэгэниинь инженер, нүгөөдэнь бригадир —хөөрэлдэжэ байхые хараад, сэмбэ нэхэгшэд Анна Осипова, Валентина Налабардина хоёр хоорондоо баһа иигэжэ хөөрэлдэбэ:

— Мария Федосеевна, Любовь Дмитриевна хоёрнай цехынгээ хүдэлмэрие саашадань һайжаруулха тухай хэлсэнэ ха. Тэрэншье зүб. Бидэнэр мүнөөдэр туйлаһан амжалтаяа үглөөдэр багашаажа, шэнэ амжалта туйлаха ёһотойбди. Манай фабрикада хэды иимэ инженернүүд, технигүүд болон үйлэдбэриин түрүүшүүл — булта эхэнэрнүүд бии гээшэб! Тэдэнэр парти, правительствын зорилгые дүүргэхэ байха.

Бригадир Любовь Дмитриевна инженер Мария Федосеевна хоёр олон жэл соо оролдосотой һайнаар ажаллажа, коллективэй дунда хүндэтэй болонхой. Фабрикын коллектив һаяхан болоһон һунгалта дээрэ Мария Федосеевнае БМАССР-эй Верховно Соведэй депутадаар, Любовь Дмитриевнае Городской Соведэй депутадаар һунгаһан байна. Энэ хоёр үнэн сэхэ ажалаараа олоной найдабарие харюулна.

Үдэрэй халаан дүүрэбэ. Ээрэһэн нооһоёо эрхим сэгнэлтэтэйгээр тушаагаад, машинануудаа тоһодоод, нүгөөдэ халаанда ажаллахаяа ерэгшэдтэ амжалта хүсөөд, басагад хүдэлмэриингөө халаадые тайлажа, нюур гараа угаана, сэбэр хубсаһаа үмдэнэ. Ажалай һүүлээр хаана ошохоб? Улаан буланда ном уншахаяа гү, али клуб соо болохо репетицидэ хабаадахаяа ошохо гү? Клубтань мүнөө үдэшэлэн оперно театрын артистка шэнэ хатар дуунуудые сэмбэ нэхэгшэдтэ заажа үгэхэ юм. Али хүлдөө сана хэжэ, сэбэр агаарта сэнгэхэеэ гаралтай гү? Хаана ошохоёо, юу хэхэеэ өөһэдөө мэдэг! Амарха, сэнгэхэ, газетэ, журналнуудые уншаха, эрдэмээ дээшэлүүлхэ бүхы арга эдээндэ байгуулагданхай. Гансал бү залхуурыш!

Олон зуугаад басагад хөөрэлдэһөөр фабрикынгаа воротагаар гаража ошоно. Нэгэ бүлэг басагад фабрикын хамтын байра тээшэ хүхюун солбоноор энеэлдэн ошоно. Тэдэнэр демократическа залуушуулай гимн шанга хоолойгоор дуулалдана.

Любовь Дмитриевна мүнөөдэр ажалаа дүүргэмсээрээ гэртээ ерэхэб гэжэ эжыгээ найдуулһан юм. Юуб гэхэдэ, тэдэнэр гүрэнһөө 10 мянган түхэриг үни удаан сагаар урьһаар абажа, 36 квадратна метртэй шэнэ гэр энэ жэлдэ бариад, һаяхан зөөжэ орoo. Мүнөөдэр эжыдээ хамһалсаха хэрэгтэй. Эжынь наһатай болонхой.

Эхын дүрбэн басагад гэртээ булта сугларба. Эдэ басагадай нэгэниинь 30 наһатай эгэшэ Вера, коммунистическэ партиин гэшүүн, мяха-консервын комбинадай солото хүдэлмэришэн юм. Һаяхан тэрэ Пригороднэ райсоведэй депутадаар һунгагдаа; 26-тай дунда басаган Надя — оёдолой мастерскойн түрүү хүдэлмэришэн, һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнгөө түлөө грамота абажа, мүнөөдэр эхэеэ баясуулба, 23-тай Валентина — мяха-консервын комбинадай эрхим хүдэлмэришэн юм. Ажалдаа амжалта туйлаһанайнгаа түлөө мүнөөдэр, мартын 8-да, шан абажа эхээ баһал ехэ баясуулба. Любовь Дмитриевна тухай мэдэнэбди—баһал солото хүн, депутат!

— Бэрхэл басагадые хүмүүжүүлээ байнат, — гэжэ тэдэнэй эжы Евдокия Ивановнада хандахада: «би эдэниие хүмүүжүүлээ бэшэб, минии басагадые алдарта комсомол, түрэл партимнай, бүхы советскэ байгуулалтамнай хүмүүжүүлээ. Ондоо засагай, ондоо байгуулалтын байгаа һаа, нам шэнги хүнэй басагад иигэжэ шадажа ябахагүй һэн. Би 56 наһатайб. Мэдэнэб.

Эдэ үгэнүүд тон зүб. Евдокия Ивановна нүхэрһөө дайнай үедэ хахасаһан юм. Тиихэдэ басагадынь бaгануд байгаа бэлэй. Теэд манай орон дотор хүн гээшэ эгээн шухала, эгээн үнэтэй юм. Хүн тухай анхарал коммунистическэ партиин хуули ёһо мүн. Евдокия Ивановнагай басагад бүхы советскэ хүнүүдтэл адли анхарал оролдолгоор хүрсэлэгдэжэ үлэдэн даарангүй ехэ болоо, хүмүүжүүлэгдээ, һураа, мэргэжэлтэй болоо, ажалдаа алдар солотой болонхой.

— Эхэ орон, парти, агуусхэ арадни, хэзээ мүнхэ мандаг лэ! — гэжэ дүрбэн басагадай эхэ Евдокия Ивановна мүнөөдэр, эхэнэрнүүдэй һайндэр — мартын 8-да эхын юрөөл табина.

Б. Шатонов.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

Парижска хэлсээнүүдтэ эсэргүүсэн арадуудай хэдэг тэмсэл үргэлжэлhөөр

Парижска хэлсээнүүдые эсэслэн баталха тухай боннско бундестагай (парламентын нэгэдэхи палатын) шиидхэбэрине американска ба баруунгерманска зарим газетэнүүд канцлер Аденауэрэй гэнтэ туйлаhан айхабтар ехэ илалта мэтээр дэндүүдхэн харуулхые хүсэнэ. Гэбэшье, гэнтэ туйлагдаhаншье, аймшагтай ехэшье юумэ эндэ үгы юм. Эдэ бүгэдэ тон бэлээр тайлбарилагдана: бундестаг дотор имагтал гансахан Аденауэрэй парти—ХДС бүхы голосуудай 50 процентые (487 голосой 243-ыень) абадаг байна.

Правительственна коалицида ородог буржуазна бусад партинуудтай хамта Аденауэр хадаа бундестаг дотор 336 голостой юм (ондоогоор хэлэхэдэ, энэнь гурбанай нэгэ хуби болоно). Тиимэhээ голосованиин дүнгүүд уридшалан шиидхэгдээд байгаа.

Тиихээ тиитэрээ парижска хэлсээнүүдые бундестагаар Аденауэр арайхан гэжэ hайшаалгуулаа гээд бага зэргэшье зүбөөр ажагладаг хүнүүд тэмдэглэнэ.

Парижска хэлсээнүүдые бэелүүлгын немецкэ бүхы зондо угаа аюултайень бундестагта дүрбэн үдэр соо болоhон үгэ хэлэлгэн тэдэ зондо тон элеэр харуулаа. Хүн зондо экономическа хүшэр хүндэ байдал тохёолдуулха, немецкэ айл бүхэндэ дайнай аюулые дүтэ болгохо Баруун Германиие ремилитаризацилга тухайдал ганса хэлэгдэнэ бэшэ. Тодорхой бэшэ болзорто Германиин хубаарагдаhхай зандаа үлэхэ тухайнь, тэрэнэй нэгэдэлые hаатуулжа байгаа шэнэ hаад түбэгүүд тухай хэлэгдэнэ. Энээниие бундестагай депутадууд ойлгожо, правительствын коалици соошье ехэ арсалдаан болоhон байна. Энээнhээ урдань правительствын коалици Аденауэрые ба тэрэнэй американска эзэдые үгэ дуугүйгөөр дахалдан ябадаг байгаа. Жэшээлхэдэ, Саарые бодото дээрээ Германиин бэшэ болгохо гэhэн зорилготой Саарска статудта эсэргүүгээр 151 социал-демокрадуудтай хамта мүн буржуазна сүлөөтэ демократическа партиин 48 депутадууд голосовалаа. Энэ парти боннско правительствын коалицида ородог байна. Голосованиин болоhоной үглөөдэрынь баруунгерманска премьер-министрын орлогшо Блюхер (сүлөөтэ демократическа партиин гэшүүн) өөрынгөө партиин эсэргүүсэлгэhээ шалтагаалан тушаалhаа гараха баатай болоhон байха юм. «Аденауэрэй толгойлдог парти дотор тэрээндэ өөртэнь эсэргүү восстани болоо»,— гэжэ лондонско «Таймс» газетэ бэшэнэ.

Зүгөөр, Боннын зонхилхы бүлэгүүдэй дунда болоhон кризис хадаа германска олониитэ зоной hаналыень бага зэргээр харуулаа гээшэ. Германска олониитэ зон Германиие дахин нэгэдүүлхээр, парижска сэрэгэй хэлсээнүүдые буруу hүргэхөөр эрид шиидэнхэй байна.

Германиин Коммунистическэ партиин правлени болбол парижска хэлсээнүүдые бэелүүлгэдэ эсэргүүсэн бүхыдөө нягта жагсаалтайгаар тэмсэхыень немецкэ арадта хандажа, тэрэниие халуунаар уряалаа. Германиие хубааралгада эсэргүү тэмсэлэй үргэлжэлжэ байhан тухайда СДПГ-гэй түрүүлэгшэ Олленхауэршье мэдүүлээ. «Баруун Германиие баруунай сэрэгэй системэтэй нэгэдүүлhэндэ орходоо Германиие дахин нэгэдүүлхын түлөө оролдон тэмсэhэн дээрэ гэжэ СДПГ урдынхидаал адляар тоолоно»,—гээд Олленхауэр хэлээ. Парижска хэлсээнүүдые бэелүүлхэгүйн түлөө тэмсэхээр эрид шиидэнхэй байhан тухайгаа баруунгерманска хүдэлмэришэдэй ба профсоюзна организацинууд, эхэнэрнүүдэй организацинууд, церковиин болон залуушуулай түлөөлэгшэд гэхэ мэтэд мэдүүлээ.

Дахин нэгэдэлгын түлөө, эб найрамдалда дуратай нэгэдэмэл Германиин түлөө тэмсэлые Германска Демократическа Республика толгойлно. Парижска сэрэгэй хэлсээнүүдтэ ямараар хандаха тухай асуудалаар бүхы Германиин арад зоной hанамжа мэдэхэ референдум дары үнгэргэхэ тушаа ГДР-эй арадай палатын дурадхал ехэ удхашанартай байна. Немецкэ арадтай хамта мүн французууд, англичанууд, итальянецууд ба европейскэ бусад арадууд Баруун Германиие милитаризацилгада эсэргүү тэмсэл улам шангаар хэжэ байна. Энээнтэй дашарамдан парижска хэлсээнүүдые баруунevропейскэ оронуудта США-гэй зонхилхы бүлэгүүдэй баадхаха гэжэ оролдоходонь ехэхэн бэрхэшээлнүүд үшөө тохёолдохо байна. Жэшээнь, парижска хэлсээнүүд баруунгерманска парламентын (бундестагай) хоёрдохи палата дотор, французска республикын совет дотор хаража үзэгдэхэ байна. Немецкэ ба французска арадай интересүүдтэ урбалта хэхэ ябадал тэдэ хоёр шатада миин бэлээр үнгэрхэгүй юм.

Эб найрамдалай, демократиин болон социализмын лагериин оронуудай арадуудшье парижска хэлсээнүүдтэ эсэргүү тэмсэлээ мүн тэрэшэлэн шангадхана. Хэрбээ парижска хэлсээнүүдэй эсэслэн баталагдаа hаа, эб найрамдалда дуратай оронууд Европодо аюулгүй, амгалан байдал хангахын тулада бүхы хэмжээнүүдые абаха байна гэжэ тус лагериин оронууд энээнтэйгээ хамта уридшалан hануулна. Үнгэрhэн жэлэй декабриин 2-то боложо дүүрэhэн европейскэ 8 гүрэнүүдэй Московско зүблөөнэй Деклараци дотор энээн тухайда эли тодоор хэлэгдэнхэй. СССР-эй Верховно Соведэй хоёрдохи сесси дээрэ хэлэhэн элидхэл соогоо В. М. Молотов энээн тухайда мүн лэ hануулhан байна.

Милитаристска парижска хэлсээнүүд эб найрамдалай хэрэгтэ тохёолдуулжа байгаа ехэхэн аюул мүн. Арадууд эдэ хэлсээнүүдтэ эсэргүүсэн эдэбхитэйгээр тэмсэнэ, өөhэдынгөө интересүүдые нарин хёрхоор хамгаалан жагсана.

Американска империалистнуудай хэрэгынь Ази дотор бүтэбэгүй

Арадууд түүхын hургаалнуудhаа тобшолол хэнгүйгөөр үнгэрдэггүй юм. Колонизаторнуудай, түрүүшын ээлжээндэ американска колонизаторнуудай мэхэ гохо хэды гаргабашье, Азиин болон Дальна Востогой оронуудай арадууд национальна бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө тэмсэлээ үргэлжэлүүлhээр. Американска империалистнуудай боголшолгодо ороhон Япон орон доторшье энэ тэмсэл улам шангадажа байна. Январиин 27-до энэ орон дотор боложо үнгэрhэн парламентска hунгалтанууд Япони дотор американска политикын буруутаhаниие эли тодоор гэршэлэн харуулна. США-гэй эгээл үгэ дууламгай агент—японско премьер Иосида хадаа hунгалтын болохоhоо урда тээхэнэ, үнгэрhэн жэлэй декабрьда тушаалhаа гараха баатай болоо hэн. Һунгалтын болоходо Иосидын парти—либеральна парти дахин диилдэбэ. Энэ парти парламентска 88 мандадаа алдаа hэн. Мүнөөнэй премьер-министр Хатоямын хүтэлбэрилдэг демократическа парти эгээн олон hуури эзэлhэн байха юм. Тус парти хадаа Японийн үлэмжэ бэеэ дааhан политика бэелүүлхын түлөө, Советскэ Союзтай, Хитадай Арадай Республикатай харилсаагаа зохид hайн болгохын түлөө тэмсэдэг юм. Зүүнэй политическэ партинуудай—хүдэлмэришэн-таряашанай партиин, зүүнэй социалистнуудай ба коммунистнуудай абаhан депутатска мандадуудай тоогой олон болоhониинь мүн лэ шухала.

Һунгалтын ниимэ дүнгүүдые сэгнэн харуулха зуураа, лондонско «Таймс» газетэ ингэжэ мэдэрнэ: «Японско демократнуудай илаhан илалтань антиамериканска шэглэлтэй илалта мүн гэжэ тоологдохо зэргэтэй байна... Һунгалтын дүнгүүд японско шэглэлтэй байна: hунгагшад бэеэ даанхай гадаадын политика бэелүүлхынь тула правительстводa мандат үгөө».

Азиин хуурай газарай оронуудташье, жэшээнь тэрэнэй зүүн-урда хубидашье арадуудай национально-сүлөөрэлгын тэмсэл улам үргэнөөр дэлгэржэ байна. Энэ тэмсэлые дарахын тулада США түрүүтэй колониальна оронууд нёдондо жэлдэ «Зүүн-Урда Азиие хамгаалха тухай договор» гэдэгые —ондоогоор СЕАТО гэжэ нэрлэгдэдэг агрессивнэ пакт баталаа hэн. СЕАТО-да хабаададаг гүрэнүүдэй зүблөөн февралиин 23-hаа 25 хүрэтэр Бангкогто (Таиландда) боложо, тэрэ зүблөөн дээрэ США хадаа колониальна политикынгаа дээрэ дурсагдаhан зэбсэгые хэрэглэхэ гэжэ оролдоhон байна. Энэ зорилгоор тус зүблөөн дээрэ СЕАТО-гой сэрэгэй хүтэлбэрилхы аппарат байгуулагдаhан, сэрэгэй тус блогой ябуулгые Урда Вьетнамда, Лаос ба Камбоджодо дэлгэрүүлхэ тухай шиидхэбэри абтаhан байха юм. Ондоогоор хэлэхэдэ, США түрүүтэйгээр бангкокско зүблөөндэ хабаадалсагшад болбол Индо-Хитадта амгалан байдал тогтоохо тухай баталагдаhан Женевскэ хэлсээнүүдые эбдэхэ ба таhалдуулха гэhэн замаар ошоо.

Гэбэшье, Азиин арадууд американска политикын хорото ябуулгануудые мэдэдэг болоhон, тэдэ ябуулгануудыень буруушаадаг байха юм.

«Хитад арад эб найрамдалда дуратай бусад арадуудтал адляар Женевскэ хэлсээнүүдые сахихын түлөө саашадаашье эрид шуудаар тэмсэхэ байна гэжэ бангкокско зүблөөндэ хабаадагшадта уридшалан шангаар hануулхаяа хүсэнэбди», — гэжэ Хитадай «Гуанминжибао» газетэ бэшэнэ. «Азиин оронууд хариин хамаархалгатай саашадаа эбсэжэ байхагүй гэжэ бидэ найданабди. Тэдэнэр Азиин ба Африкын оронуудай болохоёо байгаа конференцидэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, СЕАТО-гой хорото түсэбүүдые элишэлхэ байна», — гэжэ индийскэ «Пратап» газетэ онсолон тэмдэглэнэ. «СЕАТО хадаа империализмын интересүүдые хамгаалха гэhэн hэдэлгэ мүн», — гэжэ Индонезийскэ «Пикиран Ракьят» газетэ тэмдэглэнэ.

Азиин зоной түрүү, патриотическа үзэлтэй түлөөлэгшэд азиатска арадуудай нэгэдэлые бэхижүүлхэ гэжэ уряална.

Энээндэнь эсэргүүсэн США-гэй зонхилхы бүлэгүүд өөhэдынгөө мэдэлдэ оруулhан Азиин оронуудые саашадаашье гартаа барижа байхые эрмэлзэжэ, хэтэрхы ехэ эдэбхи гаргана. США-гэй гүрэнэй секретарь Даллес Бангкогтохи конференциин боложо дүүрэhэн хойно Лаос, Камбоджа оронуудаар, Урда Вьетнамаар ябажа ерээ. Тиихэдээ Даллес хадаа Женевскэ хэлсээнүүдые таhалдуулха арга замуудые бэдэрhэн байха юм. Ушарынь Женевскэ хэлсээнүүд, жэшээлбэл бүхы Вьетнам дотор бүгэдэниитын hунгалта 1956 ондо үнгэргэхэ гэжэ хараална бшуу.

Теэд Даллесай бодомжонь унги үндэhэгүй байха юм. Индо-Хитадай оронууд дотор, мүн Азиин бусад оронууд доторшье американска монополинуудай колониальна hанаашархалгада зүришэдэг арад зоной, национально-сүлөөрэлгын хүдэлөөн улам үргэнөөр дэлгэржэ байна.

А. ШАТИЛОВ.

Вьетнамай ажалшадай партиин байгуулагдаhаар дүрбэн жэлэй ойе Ханойдо тэмдэглэбэ

ХАНОЙ. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, Вьетнамай ажалшадай партиин байгуулагдаhаар дүрбэн жэлэй ойдо зорюулагдаhан баярай суглаан Ханойн ехэ театр соо мартын 3-да болоо. Партиин ЦК-гэй гэшүүд, дипломатическа корпусой гэшүүд, Вьетнамай национальна нэгэдэмэл фронтын, элдэб политическэ партинуудай болон арадай организацинуудай түлөөлэгшэд, армиин ба ажалай геройнууд, столицын ажалшадай түлөөлэгшэд суглаанда байлсаа.

Партиин ажал-ябуулга тухай элидхэлые Хоанг Куок Вьет гэгшэ Вьетнамай ажалшадай партиин ЦК-гэй даалгабаряар хэхэ зуураа, партиин ба арадай үмэнэ табигдаhан зорилгонууд тухай хэлээ.

Вьетнамай социалистическэ ба демократическа партинуудай түлөөлэгшэд суглаан дээрэ үгэ хэлээ. Туhаламжа үзүүлhэнэйнь, харилсан ажаллаhанайнь түлөө Вьетнамай ажалшадай партида баясхалан хүргэжэ байhанаа үгэ хэлэгшэд элишэлэн мэдүүлээ, эб найрамдал бэхижүүлхын, бата нэгэдэлтэй болохын, бэеэ даанхай байдалые ба демократиие тогтоохын түлөө тэмсэлдэ национальна нэгэдэмэл фронтын зэргэдэ Вьетнамай ажалшадай партитай ахадүүгэй харилсан ажаллалгые бүри бэхижүүлхэбди гэжэ найдуулаа.

Хүдэлмэришэд, таряашад болон интеллигенциин делегадууд суглаан дээрэ мүн лэ үгэ хэлээ.

Немецкэ арадта ГДР-эй Арадай палатын Хандалга Боннско бундестагай Президиумдэ дамжуулан үгтэбэ

БЕРЛИН, мартын 5. (ТАСС). АДН агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop ГДР-эй арадай палатын делегаци Бонндо мартын 4-дэ эльгээгдэhэн байгаа. Немецкэ арадта ГДР-эй Арадай палатын Хандалгые боннско бундестагай Президиумдэ тус делегаци ГДР-эй Арадай палатын Президиумэй даалгабаряар дамжуулан үгөө. Энэ Хандалга Арадай Палатын мартын 2-ой заседани дээрэ нэгэн дуугаар баталан абтаhан байна.

Хандалгые хүргэhэн бэшэгтэ Арадай палатын түрүүлэгшэ И. Дикман гар табиhан байна. Ниитэгерманска асуулта дары үнгэргэхэ тухай Арадай палатын дурадхал тушаа өөрынгөө хараа бодолые Арадай палатын президиумдэ шадаал hаа түргэнөөр мэдээсэхыень бундестагые энэ бэшэг соогоо гуйhан байна. ГДР-эй Арадай палатын делегациин гэшүүд бундестагай фракциин секретариадта тус хандалгые тэрэ үдэртэнь сэхэ дамжуулан үгөө.

Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитедэй заседани

ЛОНДОН, мартын 4. (ТАСС). Буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-эй Комиссиин Подкомитедэй ээлжээтэ заседани мүнөөдэр Ланкастер-Хауз соо болоо. Заседани дээрэ Францийн түлөөлэгшэ Жюль Мок түрүүлэгшээр hуугаа.

Подкомитедэй удаадахи заседани мартын 8-да болохо байна.

Израильско-иорданска хилэ дээрэ болоhон ушар

ЛОНДОН, мартын 5. (ТАСС). Рейтер агентствын корреспондентын Амманhаа дамжуулhанай ёhoop, иорданска сэрэгэй тушаалтад мүнөөдэр ингэжэ мэдээсээ. Израильска 20 солдат Хаброн шадарай районой Иорданиин территори руу шурган ороод, зургаан иорданецые хулгайлан абаашаад, тэдэнэй 5-ыень алаhан байна. Израильска солдадууд Иорданиин территори руу 12 километр хүрэтэр гүнзэгырэн ороhон байна гэжэ корреспондент нэмээжэ бэшэнэ.

Корейдэхи эблэрэлгэ тухай хэлсээе таhалдуулха бэлэдхэл США хэнэ

«Нью-Йорк пост» гэжэ газетын корреспондент Роберт Аллен гэгшын Вашингтонhоо мэдээсэhэнэй ёhoop, Корейдэ буудалдаа зогсоохо тухай хэлсээнэй гол гол дүримүүдые болюулха тухай асуудалые Холбоото Штадууд мүнөө хаража үзэжэ байна. Урдакорейскэ сэрэгүүдые шэнэ зэбсэг хэрэгсэлнүүдээр хангаха талаар тогтоогдоhон бүхы хизаарлалтануудые болюулха, эблэрэлгын хойноhоо ажаглан хинаха нейтральна комиссиие хүсэдөөр үгы хэхэ гэжэ США-гэй штабуудай начальнигуудай нэгэдэмэл бүлэгэй hайшаан дурадхаhан тухай Аллен мэдээсэнэ. Энэ түсэбые hайшаахые адмирал Рэдфорд баадхана гэжэ корреспондент заана. Юнайтед Пресс агентствын корреспондентын Вашингтонhоо мэдээсэhэнэй ёhoop хизаарлалтын хэгдэhэн болобошье, Холбоото Штадууд хадаа Корейдэ өөрынгөө сэрэгэй хүсэнүүдые ехэ болгохо юм гэжэ американска тусхай тушаалта хүнүүд мэдүүлhэн байна.

Японийн профсоюзуудай тоо

ШАНХАЙ, мартын 5. (ТАСС). Токиоhоо дамжуулагдаhанай ёhoop японско ажалай министерство, мартын 4-дэ ингэжэ мэдээсээ. Үнгэрэгшэ жэлэй июниин байдалаар хамта дээрээ 5.986 мянган гэшүүдтэй 31.456 профсоюз Япони дотор бии байгаа.

Японийн хүдэлмэришэдэй 39,6 процентнь профсоюзуудай гэшүүд юм гэжэ мэдээсэл соо заагдана.

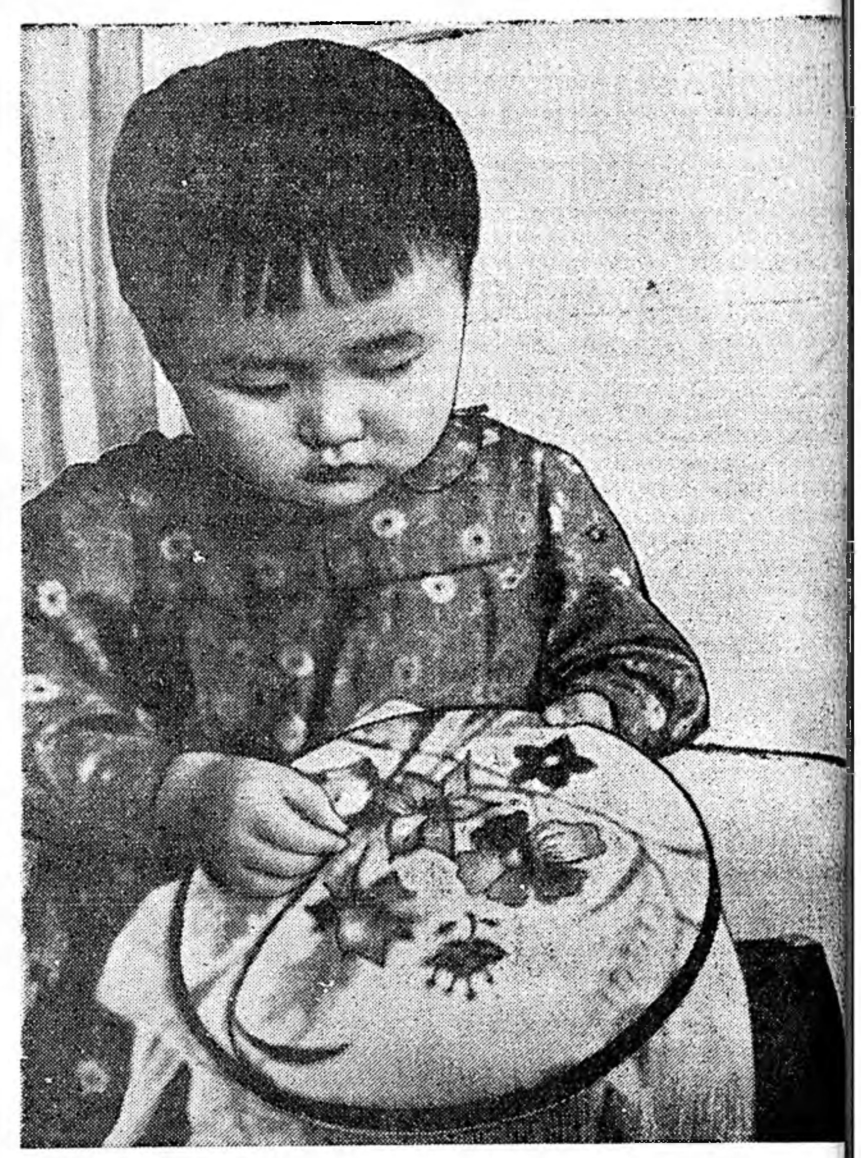
Лаосто дайн байлдаа зогсоохо тухай хэлсээе дахин эбдэлгэ

ХАНОЙ, мартын 5. (ТАСС). Вьетнамска информационно агентствын мэдээсэhэнэй ёhoop, Патет-Лаодо вьетнамска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй байрладаг газар дээрэхи Сам-Неаhаа баруун-урагшаа 40 километрын газарта байдаг Муонг-Пондохи Патет-Лаогой зэбсэгтэ хүсэнүүдэй отрядые американска миномёдуудаар зэбсэглэгдэhэн 100 гаран бандидууд мартын 1-дэ добтолоо. Зэбсэглэгдэhэн эдэ бандидууд амгаланаар ажаhуудаг хүн зониие буудаhан ба тосхонуудые галдаhан байна. Энэ добтолго хадаа Лаосто дайн байлдаае зогсоохо тухай хэлсээе бүдүүлигээр эбдэhэн ябадал болоно.

Эдуард Эррио Лионой мэрэй тушаалhаа бууба

ПАРИЖ, мартын 5. (ТАСС). Франс Пресс агентствын Лионhоо дамжуулhанай ёhoop, Эдуард Эррио Лион городой мэрэй тушаалhаа бууhан байна. Эррио хадаа 1905 онhоо хойшо энэ тушаалда байhан юм.

УРАН ЭЖЫ

Эжымни баhашье
Бэрхэхэн даа
Элдэбын юумэ
Уралхадаа.
Олон янзын
Утаhаар,
Уран гэгшын
Хургаар
Үнгынь гоёор
Ниилүүлэн,
Хэмжээ, хээень
Тааруулан,
Эжын оёhон
Элдэб сэсэгүүд.

hайнаар хэhэн
hайхан юумэнүүд,
Сэхыень хэлэнэб,
Сэдьхэл баясуулдаг.
Гоёшоон, hайхашаан
Харахалта,
Хабарай сэсэг
Хараhандал.
Зохидшоон, нааршаан
Эльбэхэлтэ,
Алтанай тооhо
Аршаhандал...
Хүгшэн эжы
Хүндэ хэлэгшэ,

Магнайем таа...
Магтан татажа...
«Эхэеэ hажааб...
Уран болохо.
Эсэгэеэ hажааб...
Дархан болохо...
Ехэ болохоёо
Ехээр хүлеэнэб,
Ура hурахаяа
Угаа яаранаб.

С. Марк...
фото-...

Ш. Нимбуе...
шул...

Колхоздоо бусана

Ториин аймагай предприятинууд ба эмхи зургаануудта хүдэлмэрилжэ байhан нүхэд П. Очиров, Д. Бадмаев, Д. Цыденов, Е. Буянтуева гэгшэд «Малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ ехэдхэхэ тухай» КПСС-эй ЦК-гэй январска Пленумэй тогтоолтой танилсаhанай удаа түрэл колхоздоо бусаха гэжэ шиидэб...

Һаяхан «Улаан Бургалтай» ...хозой гэшүүдэй хамтын суглаан... ложо, тэдэниие артелиингээ гэ... болгон абаhан байна. Мүн энэ ... лаан нүхэр Очировые гахайн ... мые даагшаар томилоо.

Д. Буян...

Халуунаар угтаба

Партиин уряагаар колхоздо ерэhэн 14 залуушуулые Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ артелиинхид ехэ хүндэтэйгөөр угтаба. Колхозой правлени тэдэнэй олонхидто дулаан хубсаhа, бултандань авансаар мүнгэ, талха, мяха гэхэ мэтые үгэhэн байна.

Энэ анхаралдань харюу болгон, залуушуул ерэhэн үдэрэйнгөө хойто үдэр ажалда гарахаар бэлэн байhанаа мэдүүлбэ. Тиин тэдэнэй ...рынь үүлтэртэ малай фермэдэ, ...маниинь тэжээл шэрэлгэдэ, ... байрануудые барилга дээрэ хү... мэрилхөөр ошоо.

Һаяхан болоhон колхозой гэ... дэй хамтын суглаан дээрэ тэд... мэдүүлгэ барижа, барандаа к... зой гэшүүндэ абтаба,

Р. Буда...

ТОБШО ҺОНИНУУД

☆ **Телеграфистнуудай кружок.** Мухаршэбэрэй аймагай Суулгын дунда hургуулида телеграфистнуудай кружок хүдэлмэрилнэ. Эндэ ахалагша классуудай 10 гаран hурагшад hуралсажа, телеграфистын мэргэжэл шудалжа байна.

★ **Ажалай ехэ түлбэри.** Прибайкальска аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Григорий Никитович Родионов үнгэрэгшэ жэлдэ 1900 ажалта үдэр олоо. Тэрээндээ 2 мянга гаран түхэриг мүнгэ, 258 пүүд таряа, овощь, мяха гэх... тын продуктнуудые ехээр аб... байна.

★ **Колхознигуудай олзо.** Сэл... аймагай Карл Марксын нэрэм... колхозой үүлтэртэ малай фер... ажалладаг Цыдыпдоржи Бат... бүлэ 1954 ондо 4440 ажалта ... оложо, 15984 түхэриг мүнгэ ... болобо. Хонишон Бато Муник... мянган түхэриг абаа.

Малшадай улаан булан

Зэдын аймагай Гэгээтын сомоной Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой Шабхын Хаяа гэжэ газарта малай нэгэ гүүртэ бии. Эндэхи улаан буланда дүтын гүүртэнүүдэй малшад сугларжа, сүлөөтэй сагаа ашатай туhатайгаар үнгэргэнэ. Хирэ хирэ б... эндэ кино, нүүдэл худалдаа ... маан ерэдэг. Мүн лекторнууд, а... торнууд ерэжэ, лекци уншадаг, ... рэлдөөнүүдые үнгэргэдэг байна.

Д. Сандан...

Шатарай Бүхэсоюзна чемпионат

Шатарай бүхэсоюзна чемпионадай 13-дахи тур түмэрзамшадай Культурын центральна байшан соо мартын 4-дэ болоо.

Иливицкий Котов хоёр тэнсээ. Фурман 29-дэхи ябадалдаа Спасскиие шүүгээ. Гроссмейстернүүд Флор Ботвинник хоёр наадаад, 29-дэхи ябадалдаа тэнсэhэн байна.

Тайманов Геллер хоёрой парти хойшолуулагдаа. Зүгөөр Тай... вынь булюу байдалтай.

Симагин Канииe шүүгээ. Смы... Авербахтай, Борисенко Петрос... тэнсээ. Корчной—Щербаков, ...цын—Антошин, Керес—Микена... шэдэй партинууд хойшолуулага...

Авербах Симагин хоёрой 12 ... турта наадаhан парти тэнсэhэн ... тоологдоо. (ТАСС).

Редактор Д. Л. ЛОБСАН...

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, заместителя редактора—32-74, отв. секретаря — 27-37, партийной жизни, сельского хозяйства — 47-59, пропаганды и переводов — 35-14, культуры и быта, промышленности — 34-05, местной информации и писем— 24-74. Для междугородных переговоров — 16.

Н—00397. Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР. Зак. №